

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POSTAVENÍ OBCÍ V RÁMCI SYSTÉMU VEŘEJNÉ SPRÁVY V RAKOUSKU

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kubatová Pitrová, Ph.D.

Autorka práce: Lucie Staňková

Studijní obor: Evropská teritoriální studia – ČR a německy mluvící země

Ročník: 3.

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 9. května 2014

.....
Lucie Staňková

Poděkování

Děkuji PhDr. Miroslavě Kubatové Pitrové, Ph.D., za odborné vedení bakalářské práce, za cenné rady a připomínky, za trpělivost a čas, který mi během psaní práce věnovala.

Dále bych ráda poděkovala celému Městskému úřadu Gmünd a jeho pracovníkům, kteří se podíleli na mém sociologickém výzkumu.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je představit systém organizace veřejné správy v Rakouské republice. Práce se posléze soustředí na postavení obcí v systému veřejné správy v Rakousku, na práva, pozici a roli nejnižších územně administrativních jednotek v rakouském správním systému. Součástí bakalářské je případová studie města Gmünd, resp. sociologický výzkum s představiteli místní správy a samosprávy.

Klíčová slova: veřejná správa; Rakouská republika; územní samospráva; rakouské obce; orgány rakouských obcí.

ANNOTATION

The aim of the bachelor thesis is to introduce the system of public administration in the Republic of Austria. The bachelor thesis is focused on the position of municipalities in the frame of the public administration in the Republic of Austria, on their rights, position and role of the lowest municipalities in the Austrian administrative system. The bachelor work is complemented by the case study that is the sociological survey with the local representatives of the local administration and self-government.

Keywords: public administration; the Republic of Austria; local government; Austrian municipality; Austrian municipal bodies.

OBSAH

ÚVOD	6
1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA VEŘEJNÉ SPRÁVY	8
2. ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	11
3. ZEMSKÁ A OKRESNÍ ÚROVEŇ	20
3.1 Zemský sněm	22
3.2 Zemská vláda	24
3.3 Okresy	26
4. OBCE.....	28
4.1 Orgány obce	30
4.2 Aktivní a pasivní volební právo	34
4.3 Působnost obcí	34
4.4 Obecní příjmy a výdaje	36
4.5 Zastupování zájmu měst a obcí	37
5. PŘÍPADOVÁ STUDIE.....	40
5.1 Město Gmünd.....	40
5.2 Dotazníkové šetření.....	45
5.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření	46
5.4 Závěr případové studie	50
ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	56
SEZNAM TABULEK	63
SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je postavení obcí v rámci systému veřejné správy v Rakousku. Rakouská (dále jen Rakousko) a Česká republika jsou si v mnoha ohledech velice podobné. Poloha států v Evropě, rozloha či počet obyvatel jsou téměř identické. Avšak přeci jenom se v jednom ohledu zásadně liší. Počet obcí v obou zemích je diametrálně odlišný. Česká republika má v současné době více než 6 000 obcí, což je dáno historickým vývojem. Rakousko disponovalo ještě v 60. letech minulého století více jak 4 000 obcemi. Zvrat přišel s reformou po roce 1960, která se týkala slučování malých obcí. Důsledkem reformy se počet obcí snížil na necelých 2 500.

Již nějaký čas se pohybuji v rakouském prostředí, zejména v okolí příhraničního města Gmünd, a jsem v častém kontaktu s jeho obyvateli. Jedním z důležitých faktorů pro výběr tématu mé bakalářské práce byla dvouměsíční odborná stáž, kterou musí každý student našeho oboru absolvovat. Stáž jsem strávila právě v dolnorakouském městě Gmünd na tamním městském úřadě. Na základě získaných zkušeností, materiálů a kontaktů jsem se rozhodla psát bakalářskou práci, která se týká veřejné správy v Rakousku.

Hlavním cíle bakalářské práce je seznámit čtenáře s jednotlivými úrovněmi veřejné správy v Rakousku a podat mu komplexní přehled týkající se daného tématu. Práce se bude koncentrovat na postavení obcí v systému veřejné správy v Rakousku, na jejich ukotvení ve Spolkové ústavě Rakouska, na práva a povinnosti rakouských obcí, pozici a roli nejnižších územně administrativních jednotek v rakouském správním systému.

Práce bude rozdělena do dvou hlavních částí. První je teoretická část, která přiblíží obecnou charakteristiku veřejné správy. Kapitoly osvětlí úroveň veřejné správy na úrovni Spolku, spolkových zemí, okresů a obcí. Praktická část bude vycházet z případové studie města Gmünd. Zde se zaměřím na stručnou charakteristiku města, jeho historii a pamětihodnosti, na strukturu městského úřadu a současnou politickou situaci. Dále bude uskutečněn sociologický výzkum, který bude vycházet z dotazníkového šetření s pracovníky úřadu a politickými představiteli města. Dotazníkové šetření přispěje k lepšímu porozumění a pochopení, jak konkrétní instituce v systému veřejné správy Rakouska funguje.

Některé výrazy v bakalářské práci budou pro doplnění kontextu uváděny i v originálním jazyce. Německý originál bude vždy za českým ekvivalentem v závorce a psán kurzívou.

Citované zdroje budou tištěné i elektronické povahy. K vypracování bude použita i literatura cizojazyčných autorů, která se zabývá danou problematikou. Česky psaných knih zabývajících se veřejnou správou v Rakousku není mnoho. Většinou se jedná o knihy obecného charakteru a rakouská veřejná správa se v nich vyskytuje okrajově. Hlavním česky psaným zdroje bude kniha Martiny Haláskové *Veřejná správa v Evropské unii*, která se věnuje i dalším zemím. Kniha od Martina Jeřábka a kolektivu autorů (*Srovnání politických systémů Německa a Rakouska*) porovnává politické systémy Rakouska a Německa. Pro mne bude stěžejní kapitola o veřejné správě od Miroslavy Pitrové. *Politik in Österreich* od Herberta Drachse je kniha, která obsahuje několik kapitol související s veřejnou správou. Rakouský Úřad spolkové kancléře vydal publikaci s názvem *Verwaltung in Österreich*, která objasňuje strukturu veřejné správy v Rakousku. Ústředním pramenem pro celou bakalářskou práci bude Spolková ústava Rakouska a ústavy spolkových zemí.

Pro lepší orientaci v tématu budu používat i oficiální stránky spolkových orgánů Rakouska, kterými jsou např. oficiální stránky parlamentu, oficiální stránky spolkových zemí, apod.

V části zabývajících se případovou studií města Gmünd bude čerpáno hlavně z oficiálních stránek města Gmünd a publikací, které jsem získala během mé dvouměsíční odborné stáže.

V předkládané práci bude využita v teoretické části deskriptivní (popisná) metoda. Praktická část bude vycházet z kvalitativního výzkumu, jelikož se zde budu zabývat případovou studií a následným dotazníkovým šetřením s pracovníky městského úřadu a představiteli města.

1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA VEŘEJNÉ SPRÁVY

První kapitola bakalářské práce se věnuje obecné charakteristice pojmů, které se týkají daného tématu. Abychom správně pochopili organizaci veřejné správy v Rakousku, je zapotřebí obecně vymezit a vysvětlit výrazy spojené s veřejnou správou: její dělení a funkce. Obecná definice veřejné správy je ve všech demokratických zemích totožná, ať už je jedná o Rakousko či Českou republiku (viz níže, viz kap. č. 2), proto je nejprve přiblížen pojem veřejná správa.

Správu lze rozdělit na správu soukromou a správu veřejnou. Soukromá správa je schopna zavazovat pouze osoby, které s danou správou souvisí. Hovoříme o osobách, které patří a jsou součástí organizační struktury subjektu soukromé správy.¹

Pojem veřejná správa nelze snadno charakterizovat, ale zjednodušeně se dá říci, že jde o správu veřejných záležitostí. *„Pojem veřejná správa označuje správní činnosti a úřady, jež uskutečňují veřejnou politiku a působí ve veřejném zájmu, a to jak na ústřední úrovni, tak na úrovni regionální či místní. Veřejná správa zahrnuje jak výkon státní správy, tak výkon samosprávy.“*²

Na veřejnou správu můžeme nahlížet různými způsoby. Veřejná správa je určována též podle dvou hlavních kritérií. Prvním z nich je materiální neboli funkční pojetí veřejné správy. V tomto případě se jedná o činnost státních a dalších veřejných institucí, jež je uskutečňována na ústřední, regionální a místní úrovni. Veřejná správa je definována též z formálního hlediska (institucionální, organizační), kdy se jedná o činnost orgánů, které se nazývají správní úřady.³

V rámci veřejné správy mohou její subjekty vydávat právní akty. Mezi subjekty veřejné správy řadíme stát, orgány či instituce státu, dále pak jednotlivé úrovně samosprávy, resp. její orgány.

System veřejné správy se skládá ze dvou hlavních subsystémů, z nichž první je právě státní správa. Již z názvu je patrné, že se jedná o správu, kterou vykonává stát. *„Státní správa je veřejná správa vykonávaná přímo státem jako realizace jeho výkonné*

---

¹ MATULA, Miloš. Teorie veřejné správy pro bakalářské studium. Havířov: Institut celoživotního vzdělávání Havířov, o. p. s., 2006, s. 3.

² ČMEJREK, Jaroslav a Rádek KOPŘIVA. Základy veřejné správy. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2007, s. 6.

³ SLOVNÍK NEJČASTĚJI POUŽÍVANÝCH POJMŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ. [online]. Praha: Institut pro veřejnou správu, ©2008-2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://http://svs.institutpraha.cz>.

*moci zahrnující v sobě jak prvky klasického řízení, tak i regulace.*⁴ Pro státní správu je typické hierarchické uspořádání, které se vyznačuje vztahy podřízenosti a nadřízenosti. Jedná se o vztah mezi určitými subjekty, které jsou navzájem propojeny, ale každý z nich má odlišné postavení. Každý prvek je podřízen nadřízenému.

Jak již bylo řečeno, vykonavatelem státní správy je sám stát. Orgány státní správy jsou státní orgány a orgány, kterým stát výkon státní správy přidělil. Jednotlivé orgány státní správy lze členit:

- a) ústřední orgány státní správy,
- b) územní orgány státní správy
- c) ostatní orgány státní správy.

Pod ústřední orgány státní správy patří ministerstva, v jejichž čele vždy stojí příslušný ministr daného resortu, který je členem vlády. Pod ministerstva spadají podřízené instituce, které se označují jako ostatní státní orgány. Pro představu hovoříme o úřadu vlády či statistickém úřadě. Územní orgány státní správy pečují vždy jen o část území. Jedná se zejména o detašovaná pracoviště, zejména ústředních orgánů (úřady práce).⁵

Samospráva je další část, která spolu se státní správou tvoří demokratickou veřejnou správu. Jedna z možných definic samosprávy zní: „*Forma veřejné správy spočívající ve správě územně či jinak organizovaného společenství lidí, které si své záležitosti řeší samostatně a činí rozhodnutí přímo nebo prostřednictvím volených orgánů.*“⁶

Zastupitelský orgán samosprávného celku si zpravidla volí sami občané.

Samosprávu můžeme rozčlenit na tři druhy:

- a) Samospráva územní: jedná se o organizační formu veřejné správy, která je uskutečňována jinými veřejnoprávními subjekty než je stát. Pro tento druh samosprávy je základem obec, jako základní územní samosprávný celek (obecní

---

⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2007, s. 15.

⁵ RAKOUSKÝ ÚŘAD PRÁCE. [online]. Vídeň: Rakouský úřad práce, ©2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ams.at/>.

⁶ SLOVNÍK NEJČASTĚJI POUŽÍVANÝCH POJMŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ. [online]. Praha: Institut pro veřejnou správu, ©2008-2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://svs.institutpraha.cz>.

samospráva), dále v případě Rakouska jde o vyšší samosprávné úrovni, např. o samosprávu zemskou.⁷

b) Samospráva zájmová: sdružení občanů, kteří sdílejí společné zájmy a záliby, příkladem této samosprávy je např. myslivecké sdružení.⁸

c) Samospráva profesní představuje sdružení občanů stejného profesního zaměření⁹, např. lékařské komory.¹⁰

Výrazy působnost a pravomoc sehrávají významnou roli ve veřejné správě a jsou s ní neodmyslitelně spjaté. Je tedy nutné výrazy objasnit. Definici působnosti a pravomoci si půjčíme od Dušana Hendrycha z knihy Správní právo: *„Každý subjekt veřejné správy musí mít vymezen okruh úkolů, které má řešit v určitém územním prostoru, a svěřeny prostředky, jimiž plnění těchto úkolů má dosáhnout. Ve správním právu označujeme okruh vymezených úkolů jako působnost a svěřené prostředky, pokud jsou to prostředky právní, jako pravomoc.“*¹¹

Působnost tedy znamená, že konkrétní správní orgán je pověřen určitými úkoly a musí se jimi zabývat. Rozlišuje se působnost věcná (tzn., v jakých věcných záležitostech orgán působí) a územní (kde daný orgán působí). Z hlediska výkonu veřejné správy hovoříme o přenesené (státem delegování úkolů na nižší jednotky) a samostatné působnosti (vykonávána samosprávnými jednotkami na vlastní odpovědnost).

Zákon určuje, jaké prostředky a nástroje může orgán veřejné správy ze zákona použít (pravomoc).¹²

---

⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2007, s. 18.

⁸ RAKOUSKÁ MYSLIVECKÁ SDRUŽENÍ. [online]. Vídeň: Rakouská myslivecká sdružení, ©2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ljv.at/start.htm>.

⁹ KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. Ostrava: Montanex, 2007, s. 47.

¹⁰ RAKOUSKÁ LÉKAŘSKÁ KOMORA. [online]. Vídeň: Rakouská lékařská komora [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.aerztekammer.at/>.

¹¹ HENDRYCH, Dušan. Správní právo – Obecná část. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1994, s. 191.

¹² Tamtéž.

2. ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Poté, co byly představeny důležité termíny VS, následující text je věnován samotnému členění VS v Rakousku. Avšak nelze již na začátku determinovat jednotlivé úrovně veřejné správy v Rakousku, pokud si v krátkosti neobjasníme politický systém Rakouska a veřejnou správu nezasadíme do celkového správně-politického kontextu.

Rakouská republika (*Republik Österreich*) je federativní spolkovou republikou. Rozloha této země činí 83 858 km², oficiálním jazykem je němčina. V zemi žije téměř 8,5 milionu obyvatel, z nichž více jak 90 % jsou Rakušané.¹³

Právní základ Rakouska je tvořen Spolkovou ústavou (*Bundesverfassungsgesetz*), Státní smlouvou (*Staatsvertrag*) z roku 1955 a Zákonem o neutralitě platným od roku 1955 (ve znění pozdějších novel). Současné znění Spolkové ústavy Rakouska vychází z ústavy, která byla vytvořena již v roce 1920, poté byla doplněna v roce 1929. Během 20. a 21. století byla Rakouská spolková ústava několikrát novelizována. Poslední novelizace proběhla v roce 2012 a týkala se soudní moci.¹⁴

Rakouská spolková ústava, a tedy rakouská státnost, je vystavěna na 4 základních principech:

1. demokratický princip – tento princip je ukotven v prvním článku spolkové ústavy, který hovoří o tom, že Rakousko je demokratický stát,
2. republikánský princip – jde o státní zřízení, kdy Rakousko změnilo ve 20. století svou státní formu z monarchie na republiku,
3. princip spolkového státu vychází z druhého článku Spolkové ústavy Rakouska, neboť se Rakousko člení na spolkové země,
4. princip právního státu – stát je vázán právem, kde právo vládne jako závazný předpis pro výkon státní moci.¹⁵

Dle prvního článku Spolkové ústavy Rakouska je země demokratickou republikou. Rakouská republika je federální stát skládající se z devíti spolkových zemí:

---

¹³ BUSINESSINFO.CZ. [online]. Praha: CzechTrade, ©1997–2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rakousko-zakladni-informace-o-teritoriu-19137.html>.

¹⁴ ÚŘAD RAKOUSKÉHO SPOLKOVÉHO KANCLÉŘE. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2004–2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <https://www.bka.gv.at/site/4779/default.aspx>.

¹⁵ TÁLOS, Emmerich. Das politische System in Österreich. Wien: Bundeskanzleramt, Bundespressdienst, 2000, s. 7–8.

Burgenland (*Burgenland*), Dolní Rakousko (*Niederösterreich*), Horní Rakousko (*Oberösterreich*), Korutany (*Kärnten*), Solnohradsko (*Salzburg*), Štýrsko (*Steiermark*), Tyrolsko (*Tirol*), Vorarlbersko (*Vorarlberg*), Vídeň (*Wien*), která je zároveň hlavním městem Rakouska.

Rakousko je demokratickým právním státem, vychází tedy z principu oddělení státní moci výkonné, zákonodárné a soudní.

Výkonná moc

Moc výkonná ve státě je zastávána a reprezentována spolkovým prezidentem (*Bundespräsident*). Dále pak k moci výkonné patří spolková vláda (*Bundesregierung*) v čele se spolkovým kancléřem (*Bundeskanzler*).

Veřejná správa je součástí moci výkonné, která spolu s legislativou a exekutivou tvoří tři základní složky moci v demokratických státech. Veřejná správa je z hlediska funkčního pojetí chápána jako činnost výkonná, tzn., že nevytváří zákony, ale pouze se jimi řídí a uskutečňuje je.¹⁶

Hlavním představitelem státu v Rakousku je spolkový prezident, jehož postavení a funkce jsou ukotveny v čl. 60–68 Spolkové ústavy Rakouska.

Prezident je volen přímo občany Rakouska na 6 let s možností jednoho znovuzvolení. Volba probíhá na základě rovného, přímého, všeobecného, svobodného a tajného volebního práva většinovým volebním systémem. Výchozím dokumentem pro volbu prezidenta je Spolková ústava Rakouska a také Zákon o volbě prezidenta (*Bundespräsidentenwahlgesetz*).

Aktivním volebním právem pro volbu prezidenta disponují všichni občané Rakouska, kteří dosáhli 16 let života v den volby. Kandidátem na prezidenta musí být občan republiky, který splňuje kritérium volitelnosti do Národní rady a minimální věk 35 let. Pro kandidaturu prezidenta musí kandidát splnit pasivní volební právo, ale také musí podat návrh, který je doručen na Spolkové ministerstvo vnitra. Návrh musí obsahovat údaje uchazeče o post prezidenta, ale také příložený arch s podpisy občanů (min. 6 000 podpisů).¹⁷

---

¹⁶ KINDL, Milan a kol. *Základy správního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2006, s. 40.

¹⁷ RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/Kandidatur.aspx.

Volba prezidenta je maximálně dvoukolového typu, přičemž prvního kola se může zúčastnit neomezené množství kandidátů. Již v prvním kole může znát volba prezidenta svého vítěze. Vítězný kandidát musí obdržet absolutní většinu všech platných hlasů. Pokud se tak nestane, následuje kolo druhé, do kterého postupují dva nejúspěšnější kandidáti z kola prvního. Ke zvolení v druhém kole je potřeba relativní většina hlasů.

Přímá volba prezidenta zároveň umožňuje sesazení prezidenta z funkce pouze prostřednictvím lidového hlasování, které se koná na žádost Spolkového shromáždění (viz níže). Spolkové shromáždění pro tento účel svolá spolkový kancléř, pokud tento návrh podpoří Národní rada. Jestli se v lidovém hlasování rozhodne o tom, že prezident nebude sesazen, je opětovně zvolen. Znamená to ovšem rozpuštění Národní rady a vyhlášení nových voleb do dolní komory parlamentu.¹⁸

Prezidentovi přísluší jmenovat vládu a odvolávat ji. Čl. 65 Spolkové ústavy Rakouska definuje pravomoci prezidenta – zastupování republiky navenek, přijímat a ověřovat vyslance, ustanovit konzulátní zástupce v cizině nebo podepisovat státní smlouvy.¹⁹

Prezidentem Rakouska je v současné době Heinz Fischer, který byl podruhé zvolen na jaře roku 2010. O post prezidenta usiloval také Rudolf Gehring a Barbara Rosenkranzová. Volební účast v roce 2010 byla 53 %. Ve srovnání s předešlými volbami prezidenta byla volební účast téměř o 20 % nižší. V roce 2004 dosahovala volební účast 71, 6 %. Na základě tohoto srovnání byla volební účast v roce 2010 extrémně nízká. Dá se to vysvětlit hlavně tím, že nebylo voličům nabídnuto atraktivní spektrum kandidátů, proto se někteří voleb nezúčastnili.²⁰

Spolková vláda je zástupcem moci výkonné. Osoba, která se chce ucházet o post kancléře, vicekancléře či ministra, musí být osoba volitelná do Národní rady, avšak člen vlády nesmí být členem dolní komory.

V jejím čele stojí předseda, který se v Rakousku nazývá Spolkový kancléř, kterého jmenuje prezident. Jedná se zpravidla o předsedu vítězné strany ve volbách. Na jeho návrh jmenuje prezident ostatní členy vlády. Další členové vlády jsou vicekancléř a

---

¹⁸ Čl. 60–68, Spolková ústava Rakouska.

¹⁹ Čl. 65, Spolková ústava Rakouska.

²⁰ RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/start.aspx.

ministři. Vicekancléř je zástupce kancléře, který přebírá veškerou zodpovědnost, pokud je kancléř mimo úřad.²¹

Členové vlády jsou odpovědni Národní radě. Podle čl. 74 Spolkové ústavy Rakouska vyslovuje nedůvěru vládě či jednotlivým jejím členům právě Národní rada, Neplatí zde kolektivní odpovědnost, tzn., že každý ministr je sám odpovědný za svůj úřad. A může být jednotlivě odvolán.²²

Spolkovým kancléřem je v současné době Werner Faymann, který byl pověřen sestavením vlády roku 2013 na základě výsledků parlamentních voleb. Werner Faymann zastával funkci kancléře již před pěti lety. Vládní koalici tvoří sociální demokraté (Sociálnědemokratická strana Rakouska) a lidovci (Rakouská lidová strana).

Mezi hlavní úkoly kancléře patří zastupování prezidenta, pokud nemůže spolkový prezident svůj úřad vykonávat, přecházejí jeho funkce na spolkového kancléře maximálně po dobu 20 dní.²³ Dále svolává Spolkové shromáždění za mimořádných okolností. V neposlední řadě samozřejmě sestavuje vládu, kdy se stává zásadní osobou v procesu.²⁴

Spolkové kancléřství (*Bundeskanzleramt*) je součástí spolkové vlády. Má za úkol koordinovat vládní politiku, včetně koordinace celé federální správy. Pokud to nespadá do působnosti jiného ministerstva, slouží jako prostředek k informovanosti o činnosti spolkové vlády.²⁵

Výchozím zákonem pro činnost a fungování Úřad spolkového kancléře a jednotlivá ministerstva je Spolkový ministerský zákon (*Bundesministeriengesetz*) z roku 1986. Tento zákon je po každých volbách do Národní rady novelizován. Naposledy prošel novelizací na začátku roku 2014 (po podzimních volbách do Národní rady v roce 2013). Nová novela definuje počet a název spolkových ministerstev. Pro veřejnou správu je stěžejní Spolkové ministerstvo vnitra (*Bundesministerium für Inneres*), které plní koordinační úlohu v oblasti výkonu veřejné správy.

Po volbách do Národní rady je v současné době v Rakousku celkem 13 ministerstev a Úřad spolkového kancléře. Tento počet se vždy mění, předchozí vláda se skládala z 12 ministerstev a Úřadu spolkového kancléře. Zaměření ministerstev zůstalo

---

²¹ Čl. 69 a 70, Spolková ústava Rakouska.

²² Čl. 74, Spolková ústava Rakouska.

²³ Více viz čl. 64, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

²⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004. s. 48.

²⁵ ÚŘAD SPOLKOVÉHO KANCLÉŘE. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2004–2014 [2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.austria.gv.at/site/1/default.aspx>.

de facto stejné, pouze došlo k přejmenování či sloučení ministerstev oproti předchozí vládě. Osm ministerstev z předchozí vlády zůstalo beze změny (Spolkové ministerstvo práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitelů, Spolkové ministerstvo financí; Spolkové ministerstvo zdravotnictví; Spolkové ministerstvo vnitra; Spolkové ministerstvo spravedlnosti; Spolkové ministerstvo obrany a sportu; Spolkové ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství, životního prostředí; Spolkové ministerstvo dopravy, obnovy a technologií).²⁶

Zákonodárná moc

Zákonodárnou moc ve státě představuje dvoukomorový parlament. Národní rada (*Nationalrat*) a Spolková rada (*Bundesrat*), obě tyto komory se účastní zákonodárného procesu.²⁷

V rámci politického systému Rakouska je postavení druhé komory parlamentu (Spolkové rady) slabé. Vztah je určen na základě legislativního procesu, kdy Spolková rada má pouze suspenzivní právo veta (ne absolutní).

Spolkové shromáždění je specifický ústavou zřízený orgán (*Bundesversammlung*), skládá z poslanců Národní rady a Spolkové rady. Tento orgán se schází za účelem přijetí přísahy nového prezidenta či např. kvůli rozhodnutí o vyhlášení války. Naposledy se Spolkové shromáždění sešlo při zvolení prezidenta v roce 2010, tzn., že se schází většinou jednou za šest let.

Spolkové shromáždění se schází na popud spolkového prezidenta republiky. V předsednictví ve Spolkovém shromáždění se střídají předseda Národní rady a předseda Spolkové rady.²⁸

K zasedání Spolkové shromáždění může dojít i za jiných okolností, než které jsou vyjmenovány o odstavci výše. Spolkový kancléř svolává v dalším zvláštním případě Spolkové shromáždění, když Národní rada rozhodne o stáhnutí spolkového prezidenta.²⁹

Národní rada sídlí spolu s druhou komorou Rakouského parlamentu v hlavním městě Vídní. Národní rada má 183 členů, kteří jsou voleni na funkční období pěti let na základě proporčního volebního systému. Členové Národní rady jsou voleni na základě všeobecných, rovných, přímých, tajných a svobodných voleb občany Rakouska, kterým

---

²⁶ Kompletní seznam nynějších spolkových ministerstev viz Příloha č. 1 (pozn. aut.).

²⁷ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2009, s. 180–186.

²⁸ Čl. 39, Spolková ústava Rakouska.

²⁹ Více viz čl. 60, odst. 6 a čl. 63, odst. 2, Spolková ústava Rakouska.

v době voleb je již 16 let. Naopak pasivní volební právo přísluší rakouským občanům, kteří dovršili osmnáctého věku života.³⁰

Národní radu může svolat a rozpustit (za mimořádných okolností) spolkový prezident. V případě že dojde k jejímu rozpuštění, musí spolková vláda vyhlásit nové volby. V čele stojí předseda, kterého volí členové Národní rady, volí též dva místopředsedy Národní rady.

Současná předsedkyně Národní rady se jmenuje Barbara Prammerová (Sociálnědemokratická strana Rakouska). Karlheinz Kopf (Rakouská lidová strana) a Norbert Hofer (Svobodná strana Rakouska) zastávají funkce prvního a druhého místopředsedy Národní rady.³¹

Hlavní úlohou Národní rady je legislativní činnost. Navrhované zákony jsou předkládány Národní radě. Zákonodárnou iniciativou disponují: poslanci Národní rady, Spolková vláda a poslanci Spolkové rady. Návrhy zákonů mohou podat i občané republiky, buď 100 000 občanů s volebním právem v Rakousku, nebo jedna šestina osob, která disponuje volebním právem, ze tří spolkových zemí. Zákon je předložen Národní radě, která jej projednává ve třech čteních. K přijetí běžného zákona je zapotřebí přítomnost alespoň jedné třetiny členů Národní rady a absolutní většiny odevzdaných hlasů. Návrhy ústavních zákonů musí schválit alespoň jedna polovina členů Národní rady, která odevzdá alespoň dvě třetiny kladných hlasů (kvalifikovaná většina). Pokud se tak stane, zákon je postoupen ke schválení Spolkové radě, která má lhůtu 8 týdnů, aby popř. vznesla námitku. V tomto případě mohou zpravidla nastat dvě možnosti:

- Spolková rada nemá připomínky k předloženému zákonu či se ve stanovené lhůtě nevyjádří, je zákon považován za platný.
- Spolková rada zákon neschválí a využije své právo veta. Zákon jde zpět do Národní rady, která ho může schválit za přítomnosti alespoň poloviny svých členů. Každý platný zákon musí být podepsán kancléřem, spolkovým prezidentem a je považován za platný.³²

---

³⁰ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2009, s. 183–184.

³¹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/WWER/NR/>.

³² JEŘÁBEK, Martin a Helena ŠKOCHOVÁ. Zákonodárná moc. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010, s. 98-101.

Rakouský stranický systém je založen na základě tzv. štěpných linií (*cleveges*). Rozhodující jsou zde tři tábory, které mají klíčový vliv na formování politických stran:

- a) levicový tábor tvořený sociální demokracií,
- b) katolicko-konzervativní,
- c) nacionalistický.³³

Poslední volby do Národní rady proběhly na podzim roku 2013 s volební účastí 75 %. Volby oficiálně vyhrála Sociálnědemokratická strana Rakouska (*Sozialdemokratische Partei Österreichs*), která získala v Národní radě 52 křesel. Za ní s odstupem necelých 3 % hlasů byla Rakouská lidová strana (*Österreichische Volkspartei*), která získala 47 křesel. Třetí místo patřilo Svobodné straně Rakouska (*Freiheitliche Partei Österreichs*) s necelými 21 % hlasů (40 křesel). Voliči zvolili do Národní rady též Zelené (*Die Grünen*), kteří mají 24 křesel, Tým Stronach pro Rakousko (*Team Stronach für Österreich* či *FRANK*) s 11 poslanci. Do Národní rady se ještě probjovala strana NEOS – Nové Rakousko (*NEOS – Das Neue Österreich*), která disponuje 9 poslanci. Koalice je tvořena ze zástupců sociálnědemokratických politiků a lidovců.³⁴

Stejně jako Národní rada, je i činnost Spolkové rady ukotvena ve Spolkové ústavě Rakouska. Jedná se především o čl. 34–37, které vysvětlují základní pravomoci a úkoly Spolkové rady.

Spolková rada má 61 členů. Členové nejsou přímo voleni obyvateli Rakouské republiky, ale jsou voleni jednotlivými zemskými sněmy. Počet zástupců je odvozen od počtu obyvatel ve spolkových zemích na základě sčítání lidu. Spolková země, která má největší počet obyvatel, vysílá do horní komory 12 zástupců. Nejméně mohou země mít 3 zástupce v tomto parlamentním orgánu.³⁵

---

³³ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2009, s. 194.

³⁴ RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2013.

³⁵ Čl. 34, Spolková ústava Rakouska.

Tabulka č. 1
Počet poslanců ve Spolkové radě dle spolkových zemí

Název spolkové země	Počet poslanců ve Spolkové radě
Burgenland	3
Dolní Rakousko	12
Horní Rakousko	10
Korutany	4
Solnohradsko	4
Štýrsko	9
Tyrolsko	5
Vídeň	11
Vorarlbersko	3
Celkem poslanců	61

Zdroj: <http://www.parlament.gv.at/WWER/BR/>.

Funkční období členů zastoupených ve Spolkové radě vychází z funkčního období zemského sněmu, z kterého je zástupce delegován. Vždy poslední volby do zemských sněmů určují, které strany budou mít ve Spolkové radě zastoupení. Zvolení poslance nesmí být odvolán, dříve než skončí období zemského sněmu, kterým byl zvolen.³⁶

Poslanci Spolkové rady mají volný mandát, což znamená, že se nemusí řídit hlasováním, které jim určí zemská vláda.³⁷

V čele Spolkové rady stojí předseda. Funguje zde rotační pravidlo, kdy se v předsednictvu Spolkové rady střídají spolkové země podle abecedy, pokaždé je to první delegovaný kandidát do horní komory. Každý předseda vede Spolkovou radu po dobu půl roku.³⁸

V současné době předsedá Spolkové radě Michael Lampel (Sociálnědemokratická strana Rakouska). Viceprezidenty jsou Harald Himmer (Rakouská lidová strana) a Susanne Kurzová (Sociálnědemokratická strana Rakouska).³⁹

³⁶ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2009, s. 186.

³⁷ JEŘÁBEK, Martin a Sandra MAREŠOVÁ. Federální uspořádání. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010, s. 98–101.

³⁸ Čl. 36, Spolková ústava Rakouska.

³⁹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/WWER/BR/>.

Soudní moc

Vedle civilních soudů (*Zivilgerichten*) a trestních soudů (*Strafgerichten*), které se mohou odvolat k vyšší instanci, existují v Rakousku ještě Správní soudní dvůr (*Verwaltungsgerichtshof*) a Ústavní soudní dvůr (*Verfassungsgerichtshof*). První jmenovaný má za úkol přezkoumávat rozhodnutí správních úřadů. Ústavnímu soudnímu dvoru přísluší kontrola dodržování ústavy, přezkoumávání zákonů a jejich soulad s ústavou.⁴⁰

---

⁴⁰ TÁLOS, Emmerich. Das politische System in Österreich. Wien: Bundeskanzleramt, Bundespressdienst, 2000, s. 17.

3. ZEMSKÁ A OKRESNÍ ÚROVEŇ

Následující kapitola bakalářské práce si klade za cíl přiblížit zemskou úroveň veřejné správy v Rakousku. Zprvu je na místě vysvětlit vztah mezi Spolkem a spolkovými zeměmi a definovat jejich postavení (federální stát). Blíže budou přiblíženy pojmy přímá a nepřímá spolková správa a ústava spolkových zemí. Závěrečná pasáž kapitoly se věnuje orgánům na úrovni spolkových zemí a zaměří se na jejich charakteristiku. Okresy a statutární města uzavírají kapitolu týkající se zemské úrovně veřejné správy v Rakousku.

Rakousko je federálním státem, což je dané historickým vývojem země. Skládá se z devíti spolkových zemí. Princip federálního uspořádání deleguje úkoly mezi spolkové země a centrální vládu. Federální struktura Rakouska je charakterizována skrze tyto pilíře:

- Spolek a země mají vlastní zákonodárství,
- země se podílejí na správě Spolku prostřednictvím nepřímé spolkové správy,
- Spolek a země mají vždy vlastní finanční hospodářství, tzn. vlastní rozpočet, mohou též vybírat vlastní poplatky. Důležité daně, jako jsou např. daně z příjmu či daň z přidané hodnoty, jsou však vybírány Spolkem.

Federální princip vyplývá nejen z druhého čl. Spolkové ústavy Rakouska, ale i z dalších článků. Na základě toho disponují země relativně autonomním zákonodárstvím a správou.⁴¹

Vymezení vzájemných kompetencí mezi Spolkem a spolkovými zeměmi lze rozdělit do 4 okruhů, které determinují vzájemné kompetence:

1. Oblast výhradní kompetence Spolku (zákonodárná i výkonná činnost patří Spolku),
2. Zákonodárství náleží Spolku, výkonná moc je v kompetenci spolkových zemí,
3. „Oblast, v rámci které do kompetencí Spolku patří stanovení základních principů zákonodárství a do kompetencí zemí vydávání konkrétních zákonů a výkonná činnost.“⁴²

---

⁴¹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/index.shtml>.

4. Zákonodárná a výkonná moc patří spolkovým zemím.⁴³

S rozdělováním kompetencí mezi Spolek a spolkové země souvisí pojmy přímá a nepřímá spolková správa. Přímá a nepřímá spolková správa jsou prováděny prostřednictvím spolkových orgánů. Přímá spolková správa (*Unmittelbare Bundesverwaltung*) se skládá z centrálních úřadů na úrovni Spolku. Dochází ke zřízení spolkových správních orgánů, které jsou ustanoveny pouze se souhlasem spolkových zemí. Správa činností je taxativně vyjmenována v čl. 102, odst. 2 Spolkové ústavy Rakouska, jsou jimi např.: celní správa, finanční úřady, organizace a řízení spolkové policie či spolková armáda.⁴⁴

V mnoha případech je velice nákladné zřizovat spolkové správní úřady, z tohoto důvodu byla zformována nepřímá (zprostředkovaná) spolková správa (*Mittelbare Bundesverwaltung*). Dle čl. 102, odst. 1 Spolkové ústavy Rakouska je ústředním nositelem nepřímé spolkové správy zemský hejtman.⁴⁵ Ten je při výkonu své funkce vázán pokyny spolkové vlády, eventuálně pokyny patřičného spolkového ministra.

Nejdůležitějším aspektem autonomie spolkových zemí ve federálním státě je tvorba vlastních ústav. Každá spolková země je oprávněna vydávat vlastní zemskou ústavu (*Landesverfassung*). Ta obecně stanovuje vnitřní organizaci spolkové země, vzájemné vztahy a postoj spolkové země ke Spolku. Každá spolková země si ale sama rozhoduje, co bude zemská ústava obsahovat. Podle čl. 99 Spolkové ústavy Rakouska nesmí být zemská ústava v rozporu se Spolkovou ústavou Rakouska. Spolková ústava Rakouska říká, že zemský ústavní zákon může být schválen za přítomnosti poloviny členů zemského sněmu, a to dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů. Legislativní proces u běžného zákona koordinují jednotlivé zemské ústavy, stejně jako zvolený volební systém.⁴⁶

Specifické postavení v rámci systému zemské správy má hlavní město Vídeň. Je hlavním městem, spolkovou zemí, statutárním městem, okresem a obcí zároveň.⁴⁷ Obecní zastupitelstvo (*Gemeinderat*) je rovněž zemským sněmem (*Landtag*). Městský

---

⁴² HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 49.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Čl. 102, odst. 2, Spolková ústava Rakouska.

⁴⁵ Čl. 102, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

⁴⁶ Čl. 99, Spolková ústava Rakouska.

⁴⁷ PITROVÁ, Miroslava. Veřejná správa. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010, s. 149.

senát (*Stadtsenat*) působí též jako zemská vláda (*Landesregierung*). Starosta (*Bürgermeister*) je činný také ve funkci zemského hejtmana (*Landeshauptmann*). Magistrát hl. města Vídně (*Wiener Magistrat*) je označen na zemské úrovni jako Úřad zemské vlády (*Amt der Landesregierung*). V čele magistrátu stojí tajemník magistrátu (*Magistratsdirektor*), který má též postavení ředitele zemského úřadu (*Landesamtsdirektor*).⁴⁸

Spolkové země jsou součástí Rakouska. Jejich legislativní a exekutivní kompetence jsou určeny Spolkovou ústavou Rakouska. Mezi hlavní orgány spolkové země patří zemský sněm, zemská vláda a zemský hejtman.

3.1 Zemský sněm

Na území každé spolkové země funguje zemský sněm. Jedná se o parlament jednotlivých spolkových zemí. Na rozdíl od parlamentu Spolku, který je tvořen 2 komorami, je zemský sněm jednokomorový orgán.

Členové zemského sněmu jsou přímo voleni občany Rakouska. Počet poslanců se řídí dle počtu obyvatel spolkové země. Volby se konají každých pět let. Výjimku tvoří Horní Rakousko, kde je funkční období šest let.⁴⁹

Zemské sněmy jsou voleny na základě všeobecného, rovného, přímého a tajného volebního práva pomocí poměrného volebního systému. Právo volit poslance zemského sněmu mají občané Rakouska od šestnácti let věku. Dále volič musí splňovat kritérium trvalého bydliště v dané spolkové zemi, ve které chce volit. Pasivní volební právo přísluší všem občanům Rakouska s dovršeným minimálním věkem 18 let a trvalým pobytem ve spolkové zemi, za kterou chtějí kandidovat.⁵⁰

Na druhé straně může dojít i k rozpuštění zemského sněmu. To se stane pouze za předpokladu, že spolkový prezident obdrží návrh spolkové vlády se souhlasem Spolkové rady (přítomnost poloviny členů a dvoutřetinová většina odevzdaných hlasů). Jedná se ovšem o ojedinělý případ.⁵¹

---

⁴⁸ Čl. 108, Spolková ústava Rakouska.

⁴⁹ AIGNER, Dagmar. Die Landtage. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 960.

⁵⁰ PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public>.

⁵¹ Více viz čl. 100, Spolková ústava Rakouska.

Tabulka č. 2

Počet členů v zemských sněmech v Rakousku a datum posledních voleb do zemských sněmů

Spolková země	Počet poslanců	Poslední volby
Burgenland	36	30. 5. 2010
Dolní Rakousko	56	3. 3. 2013
Horní Rakousko	56	27. 9. 2009
Korutany	36	3. 3. 2013
Solnohradsko	36	5. 5. 2013
Štýrsko	56	26. 9. 2010
Tyrolsko	36	28. 4. 2013
Vídeň	100	10. 10. 2010
Vorarlbersko	36	20. 9. 2009
Celkem poslanců	448	

Zdroj: vlastní tabulka.

Jak z tabulky vyplývá, v letošním roce proběhnou volby do zemského sněmu ve Vorarlbersku. Horní Rakousko bude volit svůj zemský sněm až v roce 2015, protože jeho funkční období je šestileté. Zatím poslední volby do zemských sněmů se uskutečnily v loňském roce, kdy společně obyvatelé Dolního Rakouska a Korutan rozhodovali o složení tamních zemských sněmů. O pár měsíců později následovaly volby ve spolkové zemi Tyrolsko a v Solnohradsku.

Po posledních volbách na úrovni spolkových zemí, které se odehrály v průběhu roku 2013, získala silnější pozici ve spolkových zemích Rakouská lidová strana. Ta vládne v pěti spolkových zemích (Dolní Rakousko, Horní Rakousko, Solnohradsko, Tyrolsko a Vorarlbersko). Naproti tomu Sociálnědemokratická strana, která získala převahu mandátů ve zbylých čtyřech spolkových zemích (Burgenland, Korutany, Štýrsko a Vídeň).⁵²

V čele každého zemského sněmu stojí prezident (*Landtagspräsident*), který je volen z řad poslanců zemského sněmu. Spolu s ním jsou voleni dva zástupci. Mezi hlavní úkoly prezidenta zemského sněmu řadíme svolávání schůze zemského sněmu a jejich řízení. Dále zastupuje a reprezentuje spolkový sněm.

Mezi funkce zemského sněmu patří reprezentace, neboť úkolem zemského sněmu je reprezentovat zájmy voličů spolkových zemí.⁵³

⁵² RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/bmi_wahlen/.

⁵² Čl. 34, Spolková ústava Rakouska.

⁵³ AIGNER, Dagmar. Die Landtage. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 962.

Zemský sněm je nejvyšším zákonodárným orgánem spolkové země, proto mu náleží tvorba a schvalování zemských zákonů. Cesta k vytvoření zemského zákona odpovídá v podstatě vzniku spolkového zákona. Způsob a vznik běžného zákona je obsažen v každé zemské ústavě. Návrhy zákonů na zemské úrovni mohou podat: zemské vlády jako vládní návrh, poslanci zemského sněmu, občané spolkové země (50 000 podpisů) či v některých spolkových zemích obce.⁵⁴

Zemský sněm využívá kreační pravomoci. To znamená, že je zmocněn volit členy zemských vlád a zástupce své země do Spolkové rady.⁵⁵

Kontrola je zásadní součástí demokracie a řadí se k podstatným funkcím zemského sněmu.⁵⁶

3.2 Zemská vláda

Výkonným orgánem spolkové země je zemská vláda v čele se zemským hejtmanem. Zemská vláda stojí na vrcholu zemské správy jako nejvyšší orgán.

Zemská vláda je kolegiální orgán, který se skládá ze zemského hejtmana, jeho zástupců a zemských ministrů či radních (*Landesräte*). Počet členů jednotlivých zemských vlád ve spolkových zemích je ukotven v zemských ústavách spolkových zemí. Nejvíce členů zemské vlády má spolková země Vídeň (13 členů). V Dolním Rakousku zastává funkci zemských radních celkem 10 členů. Zemský sněm v Horním Rakousku a Štýrsku volí 9 příslušníků zemské vlády. Hned za nimi je Tyrolsko (8 členů). Zbývající spolkové země (Burgenland, Korutany, Solnohradsko a Vorarlbersko) mají zemské vlády, které se skládají ze sedmi členů.

Členové zemské vlády nestojí v čele zemských ministerstev, mají na starost své referáty. Pro společnou politiku je zřízen Úřad zemské vlády (*Amt der Landesregierung*). Vnitřní agenda úřadu je řízena ředitelem zemského úřadu (*Landesamtsdirektor*), který je kvalifikovaným právníkem, a zároveň je pod dozorem

---

⁵⁴ AIGNER, Dagmar. Die Landtage. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 966.

⁵⁵ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 50.

⁵⁶ AIGNER, Dagmar. Die Landtage. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 967-969.

zemského hejtmana.⁵⁷ Tím se zásadně liší zemská vláda od centrální spolkové vlády, protože ta po každých volbách ustanovuje spolková ministerstva.⁵⁸

Dle 101. čl. Spolkové ústavy Rakouska je zemská vláda volena zemským sněmem. Volební systém je v kompetenci každé spolkové země a je zahrnut v zemské ústavě. Volba zemské vlády v Burgenlandu, Dolním Rakousku, Horním Rakousku, Korutanech a Štýrsku se odehrává podle proporčního volebního systému. Většinový volební systém je uplatňován v Solnohradsku, Tyrolsku, Vídni a Vorarlbersku.⁵⁹

Předseda zemské vlády je stejně jako zemská vláda volen zemským sněm a jmenován spolkovým prezidentem. Společně s volbou zemské vlády probíhá volba zemského hejtmana. Ke zvolení je potřeba prostá většina hlasů. Zpravidla se zemským hejtmanem stává předseda strany, která získala nejsilnější pozici ve volbách do zemského sněmu.⁶⁰

Hlavním úkolem zemského hejtmana je zastupování spolkové země navenek, jak uvádí čl. 105 Spolkové ústavy Rakouska.⁶¹ Dále vede Úřad zemské vlády (*Vorstand des Amtes der Landesregierung*). Pod jeho dozor patří ředitel zemského úřadu, který je nejvyšším úředníkem Úřadu zemské vlády.

Zemský hejtman je klasifikován podle G. Sartoriho (italský politolog a filozof) jako první mezi rovnými (*Erster unter Gleichen*). Jedná se o latinské označení *primus inter pares*, které definuje vztah mezi předsedou a ostatními členy vlády. V tomto případě není předseda vlády nadřazený ostatním členům. Přesto je považován za hlavního představitele vlády. Je zodpovědný za koordinaci vlády, avšak formálně nemá právo svým kolegům udělovat pokyny.⁶²

V neposlední řadě je nositelem nepřímé (zprostředkované) spolkové správy a je tímto odpovědný spolkové vládě.⁶³ Zemskému hejtmanovi náleží vyhlášení schváleného zemského zákona ve Sbírce zemských zákonů.⁶⁴

---

⁵⁷ FALLEND, Franz. Landesregierung und Landesverwaltung. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 981.

⁵⁸ BUNDESKANZLERAMT ÖSTERREICH. Verwaltung in Österreich. Wien: Digitalprintcenter BMI, 2011, s. 7.

⁵⁹ FALLEND, Franz. Landesregierung und Landesverwaltung. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 976.

⁶⁰ Tamtéž, s. 979.

⁶¹ Čl. 105, Spolková ústava Rakouska.

⁶² FALLEND, Franz. Landesregierung und Landesverwaltung. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 979.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Čl. 97, Spolková ústava Rakouska.

Současní zemští hejtmani v Rakousku zastávají funkce zemského hejtmana převážně po dvě funkční období a více. Odlišně je tomu pouze v Korutanech (Peter Kaiser ve funkci od roku 2013), Solnohradsku (Wilfried Haslauer od roku 2013) a Vorarlbersku (Markus Wallner od roku 2011). Po roce 2000 byli zvoleni zemští hejtmani v Burgenlandu (Hans Niessl, od roku 2000), Štýrsku (Franz Voves, od roku 2005) a Tyrolsku (Günther Platter, od roku 2008). Od 90. let 20. století stojí v čele zemské vlády Erwinn Pröll (Dolní Rakousko, od roku 1992), Michael Häupl (Vídeň, od roku 1994) a Josef Pühringer (Horní Rakousko, od roku 1995). Erwinn Pröll z Dolního Rakouska tedy vykonává nejdéle funkci zemského hejtmana.⁶⁵

3.3 Okresy

V hierarchii veřejné správy v Rakousku jsou spolkové země dále územně a správně rozčleněny na další podjednotky. Spolkové země se ještě dělí na okresy (*Bezirke*). V případě okresů v Rakousku se nejedná o samosprávnou jednotku, neexistují samosprávné orgány. Okresy v Rakousku jsou územně správní jednotky. Nemají právní subjektivitu a jednají jménem Spolku nebo spolkové země.⁶⁶

Na úrovni okresů fungují okresní správní úřady (*Bezirksverwaltungsbehörden*). Správní úřady okresů se nazývají okresní hejtmanství (*Bezirkshauptmannschaften*) a magistráty statutárních měst (*Magistrate der Städte mit eigenem Status*). Okresní hejtmanství sídlí v každém okresu spolkové země, shodně je to i u statutárních měst a jejich magistrátů.⁶⁷

Okresní hejtmanství je monokratický orgán, v jehož čele stojí okresní hejtman (*Bezirkshauptmann*) či okresní hejtmanka (*Bezirkshauptfrau*). Do funkce je jmenován zemskou vládou a je odpovědný zemskému hejtmanovi. Jedná se o úředníka, nikoliv o voleného politika.⁶⁸

V Rakousku je celkem 84 okresních hejtmanství a 15 statutárních měst (*Statutarstädte*). Statutárními městy v současné době jsou: Celovec (*Klagenfurt*), Železné Město (*Eisenstadt*), Innsbruck (*Innsbruck*), Křemže (*Krems an der Donau*), Linec (*Linz*), Rust (*Rust*), Solnohrad (*Salzburg*), Svatý Hypolit (*Sankt Pölten*), Štýr (*Steyr*), Štýrský Hradec (*Graz*), Vídeň (*Wien*), Vídeňské Nové Město (*Wiener*

---

⁶⁵ OFICIÁLNÍ STRÁNKY SPOLKOVÝCH ZEMÍ.

⁶⁶ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 128.

⁶⁷ FALLEND, Franz. Landesregierung und Landesverwaltung. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 982.

⁶⁸ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 128.

Neustadt), Villach (*Villach*), Waidhofen an der Ybbs (*Waidhofen an der Ybbs*), Wels (*Wels*).⁶⁹

Statutárním městem (město s vlastním statutem – *Stadt mit eigenem Statut*) může být podle čl. 116, odst. 3 Spolkové ústavy Rakouska město s minimálním počtem obyvatel 20 000. Stane se tak na základě zemského zákona a se souhlasem spolkové vlády. Tato města kromě úloh obce vykonávají i úlohu okresu.⁷⁰

Okresní hejtmanskví provádí úkoly, které jsou spojené s působností spolkové a zemské vlády.⁷¹

Tabulka č. 3

Celkový počet okresních hejtmanskví a magistrátů statutárních měst v Rakousku

Spolková země	Počet okresních hejtmanskví	Počet magistrátů statutárních měst
Burgenland	6	2
Dolní Rakousko	20	4
Horní Rakousko	14	3
Korutany	9	2
Solnohradsko	6	1
Štýrsko	17	1
Tyrolsko	7	1
Videň	1	1
Vorarlbersko	4	-
Celkem	84	15

Zdroj: http://www.argedaten.at/php/cms_monitor.php?q=straftbehoerden-datenschutz.

⁶⁹ PITROVÁ, Miroslava. Veřejná správa. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010, s. 150.

⁷⁰ Čl. 106, odst. 3, Spolková ústava Rakouska.

⁷¹ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava. 2004, s. 88.

4. OBCE

Zpočátku si obecně determinujeme systém správy na místní úrovni. Bude charakterizováno volební právo (aktivní, pasivní) a orgány, které jsou zřizovány na obecní úrovni. Závěr uvedeného oddílu bude pojednávat o financování obcí. Dále dojde k představení Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu měst a k popsání jejich funkcí, které obce v Rakousku plní.

Členění je pro všechny spolkové země identické. Rakousko se po úrovni zemské člení na obce a okresy.

Rakousko je federativním státem. Každá spolková země se člení na obce s výjimkou hlavního města Vídně.⁷²

Samospráva je složkou demokratické veřejné správy. Jde o správu vykonávanou na nejnižší úrovni, která se nachází v těsné blízkosti občanů. Místní správa obsahuje výkon samosprávy a výkon státní správy. Pokud jde o Rakousko, je pro něj typický smíšený (středoevropský) model VS. Státní správa spolu se samosprávou je prováděna na místní úrovni sloučeně. K výkonu dochází prostřednictvím stejných orgánů, hovoříme o samostatné a přenesené působnosti.⁷³

Dle čl. 116, odst. 1 Spolkové ústavy Rakouska je obec územní korporací, která má právo na samosprávu a zároveň je správním obvodem.⁷⁴ Rakouská obec je též samostatným hospodářským celkem. Má právo vlastnit, nabývat a nakládat s majetkem v mezích všeobecných spolkových a zemským zákonů. Také má právo podnikat.⁷⁵

Obce (*Gemeinde*) jsou nejnižší úrovní v uspořádání veřejné správy a jejich existence je zakotvena ve Spolkové ústavě Rakouska (Čl. 115–120). Obec má v Rakousku více označení. Jedná se např. o historické obce, kterým byla uznána městská práva a užívají označení město (*Stadt*). Mají ale v systému stejné postavení jako ostatní obce, resp. práva. Obdobně je tomu i u tržních obcí (*Marktgemeinde*). Je to dáno tím, že v historii mohly pořádat trhy, i když nebyly městy. V Rakousku se také vyskytuje pojmenování *Stadtgemeinde*, které je dáno historicky a souvisí s udílením městského práva.⁷⁶

---

⁷² Čl. 116, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

⁷³ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 71–74.

⁷⁴ Čl. 116, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

⁷⁵ Čl. 116, odst. 2, Spolková ústava Rakouska.

⁷⁶ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 124.

Rakouský svaz obcí uvádí, že v Rakousku existují 4 druhy obcí. Nejmenší jsou obce, kterých je v Rakousku 1392. Následujícím typem jsou tržní obce. Na území Rakouska se vyskytuje celkem 762 tržních obcí. Města jsou zastoupena 185 jednotkami. Statutární města uzavírají druhy obcí. Z předešlé kapitoly je známo, že se jich v Rakousku nachází celkem 15.⁷⁷

V 60. a 70. letech minulého století odstartovala vlna slučování malých a středních obcí i v Rakousku, kdy došlo k postupnému snižování celkového počtu obcí. Zemské vlády se nejdříve pokusily přimět rakouské obce k dobrovolnému sloučení. V druhé fázi byly obce nedobrovolně sloučeny, např. v Dolním Rakousku.⁷⁸ Cílem novely, která zapříčinila slučování malých a středních obcí, bylo vytvořit územní jednotky, které budou mít alespoň 1 000 obyvatel. Takový počet obyvatel zajišťuje obcím přístup k přerozdělovaným zdrojům z vyšších rozpočtů (od Spolku a spolkových zemí).⁷⁹

Na začátku reformy bylo v Rakousku cca 4 000 obcí. Mezi lety 1961 až 1981 klesl počet obcí v Rakousku téměř o 50 %. V roce 1981 bylo v Rakousku 2 300 obcí.⁸⁰

Důsledek reformy se projevil hlavně v Burgenlandu, Dolním Rakousku, Korutanech a Štýrsku, ač reforma neprobíhala ve všech spolkových zemích stejnoměrně.⁸¹

Následující tabulka pojednává o celkovém počtu obcí v Rakousku v roce 2013. Obce jsou rozděleny podle počtu obyvatel obce a podle spolkové země. Tabulka pochází z internetových stránek Rakouského statistického úřadu.

Pro lepší přehlednost a orientaci v tabulce byly použity zkratky spolkových zemí podle počátečních písmen: B=Burgenland; DR=Dolní Rakousko; HR=Horní Rakousko; K=Korutany; S=Solnohradsko; Š=Štýrsko; T=Tyrolsko; V=Vídeň; VO=Vorarlbersko.

---

⁷⁷ RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Vídeň: Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=2&sm=5>.

⁷⁸ STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 993.

⁷⁹ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 84.

⁸⁰ STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 993.

⁸¹ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 84.

Tabulka č. 4

Počet obcí v Rakousku v roce 2013

Počet obyvatel obce	B	DR	HR	K	S	Š	T	V	VO	Celkem
0 – 500	16	20	13	/	7	80	36	-	15	187
501 – 1000	41	88	79	12	17	124	63	-	19	443
1001 – 1500	47	129	80	27	13	127	53	-	9	485
1501 – 2000	23	102	69	23	10	68	34	-	10	339
2001 – 2500	17	58	57	19	8	55	20	-	10	244
2501 – 3000	12	49	37	11	12	21	19	-	2	163
3001 – 5000	10	64	63	20	32	33	31	-	14	267
5001 – 10000	4	39	33	12	13	25	16	-	8	150
10001 – 20000	1	17	8	5	5	3	6	-	5	50
20001 – 30000	-	5	2	1	1	2	-	-	2	13
30001 – 50000	-	1	1	-	-	-	-	-	2	4
50001 – 100000	-	1	1	2	-	-	-	-	-	4
100001 – 200000	-	-	1	-	1	-	1	-	-	3
200001 – 500000	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
více než 1000000	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Celkem	171	573	444	132	119	539	279	1	96	2354/2354

Zdroj: <http://www.statistik->[oesterreich.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/gemeinden/index.html](http://www.statistik-oesterreich.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/gemeinden/index.html).

Z tabulky je patrné, že v roce 2013 bylo v Rakousku celkem 2 354 obcí. Nejvíce obcí se nachází v Dolním Rakousku (573 obcí). Na druhé straně nejméně obcí je ve Vorarlbersku, a to 96 obcí. Je zajímavé, že není v Rakousku velký počet obcí nad 30 000 obyvatel (13 obcí). Samozřejmě je to složitější, protože to souvisí i s počtem obyvatel daných spolkových zemí.

4.1 Orgány obce

Spolková ústava Rakouska (čl. 117) ukládá každé obci zřizovat minimálně tři obecní orgány: obecní rada (*Gemeinderat*), obecní představenstvo (*Gemeindevorstand*) a starosta (*Bürgermeister*).⁸²

Pro lepší přehlednost a pochopení orgánů obcí budou použity české ekvivalenty, aby se čtenář mohl v práci lépe orientovat. Obecní rada v Rakousku je v českém prostředí nazývána obecním zastupitelstvem (zastupitelský orgán obce). Pro rakouské obecní představenstvo je v České republice označení rada obce (exekutivní orgán obce).

⁸² Čl. 117, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

Obecní zastupitelstvo je všeobecný zastupitelský orgán obce, který je volen přímo občany obce na základě proporčního volebního systému (systém kandidátních listin). Je nejvyšším orgánem obce a odráží stranický systém v obci. V obci plní funkci „parlamentu“. Obecní zastupitelstvo je především rozhodovací orgán. Všechny orgány obce jsou odpovědné obecnímu zastupitelstvu.⁸³

Počet členů v zastupitelstvu obce se odvíjí dle velikosti obce. Zastupitelstvo ve statutárních městech má 40–60 zastupitelů. Hlavní město Vídeň má k dispozici celkem 100 členů v městském zastupitelstvu, respektive v zemském sněmu. Podrobné informace jsou zahrnuty v zemských ústavách spolkových zemí a vyhláškách obcí.⁸⁴

Zákon o obcích (obecním uspořádání) v Dolním Rakousku (*NÖ Gemeindeordnung*) rozděluje počet zástupců v obecním zastupitelstvu následovně⁸⁵:

- obec do 500 obyvatel má 13 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 501 do 1 000 obyvatel má 15 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 1 001 do 2 000 obyvatel má 19 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 2 001 do 3 000 obyvatel má 21 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 3 001 do 4 000 obyvatel má 23 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 4 001 do 5 000 obyvatel má 25 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 5 001 do 7 000 obyvatel má 29 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 7 001 do 10 000 obyvatel má 33 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 10 001 do 20 000 obyvatel má 37 členů obecního zastupitelstva,
- obec od 20 001 do 30 000 obyvatel má 41 členů obecního zastupitelstva,
- obec s více než 30 000 obyvateli má 45 členů obecního zastupitelstva.⁸⁶

Volební období obecního zastupitelstva je čtyřleté s výjimkou Tyrolska, kde obecní zastupitelé vykonávají svou funkci šest let.⁸⁷

Dle čl. 117, odst. 3 a 4 Spolkové ústavy Rakouska jsou schůze obecního zastupitelstva veřejné, ale mohou existovat výjimky. Povolená účast občanů na schůzi obecního zastupitelstva je vždy při projednávání rozpočtu obce a při diskutování

---

⁸³ VERWALTUNGS-AKADEMIE DES BUNDES. Verwaltungsrecht. Wien: Verwaltungsakademie des Bundes, 2012, s. 47.

⁸⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 126–127.

⁸⁵ Byla vybrána spolková země Dolní Rakousko, protože se zde nachází město Gmünd, ve kterém se uskutečnil praktický výzkum (pozn. aut.).

⁸⁶ DAS RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. [online]. Vídeň: Úřad Spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/LrNo/LRNI_2009024/LRNI_2009024.html.

⁸⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 126–127.

závěrečného účtu obce. K rozhodnutí obecního zastupitelstva je potřeba prostá většina přítomných členů v počtu schopném usnášení.⁸⁸

Obecní zastupitelstvo chrání zájmy obce a vykonává dohled nad obcí, volí místostarostu obce, v některých spolkových zemích volí starostu obce a také volí členy rady obce.

Hlavní úlohou obecního zastupitelstva je rozhodování, které se týká samostatné působnosti. Dále schvaluje obecní rozpočet. Obecnímu zastupitelstvu také náleží vydávání vyhlášek na území obce a zřizování výborů (*Ausschuss*). Počet jednotlivých výborů a počet členů výborů je v kompetenci každé obce. Obecní zastupitelstvo vykonává úkoly v přenesené působnosti, jestliže je pověřena Spolkem nebo spolkovou zemí.⁸⁹

Rada obce je druhým obecním orgánem. Je v jistém slova smyslu označováno jako „vláda“ obce. Na rozdíl od obecního zastupitelstva není přímo voleno občany obce. Rada obce je odvozený orgán, který je volen z řad členů zastupitelstva. Funkční období je shodné s funkčním obdobím obecního zastupitelstva. Volba probíhá na základě proporčního volebního systému.

Čl. 117, odst. 5 Spolkové ústavy Rakouska říká, že strany zvolené do obecního zastupitelstva mají nárok na zastoupení v radě obce, a to dle své síly.⁹⁰ Počet členů rady obce odpovídá přibližně jedné třetině členů obecního zastupitelstva.⁹¹

Počet členů rady obce v Dolním Rakousku je závislý na počtu členů obecního zastupitelstva, přesnější počet je zakotven v Zákoně o obcích Dolního Rakouska:

- obec do 1 000 obyvatel má 4 radní,
- obec od 1 001 do 5 000 obyvatel má 5 radních,
- obec od 5 001 do 7 000 obyvatel má 6 radních,
- obec od 7 001 do 10 001 obyvatel má 7 radních,
- obec od 10 001 do 20 000 obyvatel má 8 radních,
- obec s více než 20 001 obyvateli má 9 radních.⁹²

---

⁸⁸ Čl. 117, odst. 3 a 4, Spolková ústava Rakouska.

⁸⁹ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 86.

⁹⁰ Čl. 117, odst. 5, Spolková ústava Rakouska.

⁹¹ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 128.

⁹² DAS RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. [online]. Vídeň: Úřad Spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/LrNo/LRNI_2009024/LRNI_2009024.html.

Rakouskou radu obce tvoří starosta obce, jeho zástupce či zástupci a radní, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva obce. Schůze rady obce jsou neveřejné.

Mezi hlavní úkoly rady obce se řadí příprava zasedání obecního zastupitelstva či správa obecního majetku.

Rada obce je oprávněna zřizovat své orgány, které se nazývají komise (*Kommission*). Komise rady obce může být tvořena jednotlivými zástupci z řad rady obce nebo obecního zastupitelstva. V mnoha případech je členem komise i občan obce, který se v dané problematice orientuje.⁹³

Starosta je dalším orgánem obce spolu s radou obce a obecním zastupitelstvem. Starostovy přísluší silná pozice v politickém systému obce.

Starosta může být volen dvěma způsoby: obecním zastupitelstvem (poté také orgán odvozený) nebo přímo obyvateli obce. Forma volby starosty je definována v každé zemské ústavě. Zavedení přímé volby starostů v roce 1994 bylo dalším krokem, jak se mohou občané svých obcí přímo podílet na utváření komunální úrovně. Mezi první spolkové země, které zavedly přímou volbu starostů, se zařadily Korutany, Tyrolsko a Burgenland. Následovaly je: Horní Rakousko, Solnohradsko a Vorarlbersko. Ve zbývajících třech spolkových zemích (Dolní Rakousko, Štýrsko a Vídeň) volí starostu zastupitelstvo obce.⁹⁴

Starosta zastupuje obec navenek. Svolává schůze obou předchozích orgánů obce a předsedá jim. Podepisuje rozhodnutí a usnesení obecního zastupitelstva a rady obce. V oblasti přenesené působnosti z úrovně Spolku je starosta odpovědný zemskému hejtmanovi. Delegované úkoly v přenesené působnosti ze spolkové země je starosta vázán zemskou vládou. Obecnímu zastupitelstvu je odpovědný v otázce samostatné působnosti obce.⁹⁵

Organizačním vedením obce je zmocněn obecní úřad (*Gemeindeamt*), v jehož čele stojí právnícky vzdělaná osoba (tajemník), která odpovídá za vedení úřadu. Na úrovni měst jsou to městské úřady (*Stadtamt*). Ve statutárních městech se jedná o magistráty (*Magistrat*) v čele s ředitelem magistrátu (*Magistratsdirektor*).⁹⁶

---

⁹³ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 128.

⁹⁴ STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 995–996.

⁹⁵ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 127.

⁹⁶ Čl. 117, odst. 7, Spolková ústava Rakouska.

V Rakousku se tajemník obecního úřadu nazývá *Amtsleiter* a ve městech je to *Stadtamtsdirektor*.⁹⁷ Tajemník je zaměstnancem města. Mezi jeho hlavní úkoly spadá vedení úřadu, koordinace zaměstnanců úřadu. Plní úkoly, které mu stanoví zastupitelstvo obce, rada obce nebo starosta obce.

Strukturu obecního úřadu tvoří starosta, místostarosta, tajemník obce a zaměstnanci obecního úřadu. Obecní úřad je rozdělen do oddělení a odborů, ve kterých pracují zaměstnanci úřadu. Zaměstnanci úřadu jsou odpovědní tajemníkovi obecního úřadu, resp. starostovi.⁹⁸

4.2 Aktivní a pasivní volební právo

Členy obecního zastupitelstva volí veřejnost dle zásad poměrného volebního systému (systém kandidátních listin). Starosta je volen přímo či zastupitelstvem obce většinovým volebním systémem v závislosti na spolkové zemi. V určitých spolkových zemích (celkem 6) je přímá volba starosty možná (viz orgány obce).

Všichni občané Rakouska, i občané jiných členských států Evropské unie žijící v Rakousku, kteří mají trvalé bydliště na území obce a v době voleb jsou staří minimálně 16 let, mohou volit obecní zastupitelstvo, případně v některých spolkových zemích starostu obce (aktivní volební právo).

Právo kandidovat do obecního zastupitelstva nebo na post starosty obce má každý občan Rakouska, stejně jako občan členského státu Evropské unie žijící v Rakousku. Kandidát musí splňovat věkové kritérium, které je v případě pasivního volebního práva minimálně 18 let života. Další podmínkou je trvalé bydliště na území obce, v níž chce uchazeč kandidovat.⁹⁹

4.3 Působnost obcí

Působnost znamená, že konkrétní správní orgán je pověřen určitými úkoly a musí se jimi zabývat. Z hlediska výkonu veřejné správy hovoříme o přenesené (státem delegované) úkolů na nižší jednotky) a samostatné působnosti (vykonávána samosprávnými jednotkami na vlastní odpovědnost).¹⁰⁰

---

⁹⁷ BUNDESKANZLERAMT ÖSTERREICH. Verwaltung in Österreich. Wien: Digitalprintcenter BMI, 2011, s. 8.

⁹⁸ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 128.

⁹⁹ PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/content/32/Seite.320621.html>.

¹⁰⁰ HENDRYCH, Dušan. Správní právo – Obecná část. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1994, s. 191.

Samostatná působnost je výkon územní samosprávy. Zatímco přenesená působnost představuje provedení státní správy na území nižších celků, která je delegována prostřednictvím vyšších celků (spolkové země) či Spolkem.¹⁰¹

Samostatné působnosti (*Eigener Wirkungsbereich*) se věnuje Spolková ústava Rakouska, podle které do samostatné působnosti patří všechny záležitosti, které jsou ve výhradním nebo převládajícím zájmu územního společenství a otázky vhodné k tomu, aby je územní společenství vyřizovala na svém území samostatně.¹⁰²

K úkolům samostatné působnosti na území obce se řadí např.:

- právo vlastnit, nabývat a nakládat s majetkem,
- provozovat hospodářské podnikání,
- jmenování obecních zaměstnanců,
- místní policie,
- zřizování orgánů obce,
- dopravní obsluha v obci,
- vytváření rozpočtu,
- vydávání nařízení na území obce,
- městské služby – vodárna, plynárna.¹⁰³

Za výkon samostatné působnosti je odpovědný starosta obce obecnímu zastupitelstvu.

Obec spravuje záležitosti v samostatné působnosti v rámci zemských a spolkových zákonů a nařízení na vlastní zodpovědnost. Právo dohledu je vykonáváno Spolkem a spolkovými zeměmi při výkonu samostatné působnosti obce. Dochází k tomu zejména proto, aby obce neporušovaly zákon a nepřekračovaly meze v oblasti vlastní působnosti.¹⁰⁴ Nadřazený však obci v oblasti samostatné působnosti nejsou a ani být nemohou.

Obec musí plnit rovněž řadu úkolů, které na ni skrze spolkové a zemské zákony byly převedeny. Za přenesenou působnost (*Übertragener Wirkungsbereich*) je odpovědný starosta obce. Na spolkové úrovni je vázán směrnicemi příslušných orgánů

---

¹⁰¹ Čl. 118, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

¹⁰² Čl. 118, odst. 2, Spolková ústava Rakouska.

¹⁰³ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 85.

¹⁰⁴ Čl. 118, odst. 4, Spolková ústava Rakouska.

Spolku, v záležitostech náležící spolkovým zemím je odpovědný stanoveným zemským orgánům.¹⁰⁵

Do úkolů svěřených Spolkem či spolkovou zemí se řadí např.:

- matriční úřad,
- evidence obyvatel,
- účast na přípravě voleb do Národní rady, prezidentských a zemských voleb, voleb do EP,
- sčítání lidu,
- ochrana přírody.¹⁰⁶

4.4 Obecní příjmy a výdaje

Každá obec musí sestavovat a hospodařit dle vlastního rozpočtu. Rozpočet je finanční plán obce, jímž se řídí obecní hospodaření. Je vytvářen na dobu jednoho kalendářního roku a patří do samostatné působnosti obce. Spolek a spolkové země nesmějí zasahovat do struktury rozpočtu obce. Tvorba rozpočtu náleží starostovi obce a je schválen zastupitelstvem obce.

Rozpočet obce se skládá z výdajů a příjmů. Dle čl. 121, odst. 1 Spolkové ústavy Rakouska je úkolem Účetního dvora kontrolovat hospodaření Spolku, spolkových zemí a obcí, tzn., že jsou pod jeho dohledem.¹⁰⁷

Pro rakouské obce a jejich financování je důležitý Zákon o finančním vyrovnání (*Finanzausgleichgesetz*).¹⁰⁸ Zákon reguluje rozdělení finančních prostředků mezi Spolek, spolkové země a obce. Je periodicky po 4–6 letech obnovován. Projednávání se účastní celkem čtyři složky. První z nich je Spolkové ministerstvo financí, které zastupuje Spolek. V rámci spolkových zemí jednájí zemští radní (=ministři). Zájmy obce obhajuje Rakouský svaz obcí a Rakouský svaz měst. Zákon především zajišťuje přerozdělení společných spolkových výnosů. Mezi tyto výnosy můžeme zařadit

---

¹⁰⁵ Čl. 119, odst. 1 a 2, Spolková ústava Rakouska.

¹⁰⁶ PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/content/99/Seite.991364.html>.

¹⁰⁷ Čl. 121, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

¹⁰⁸ DAS RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. [online]. Vídeň: Úřad Spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20005610>.

centrálně vybírané daně, jako jsou např.: daň ze mzdy, daň z obratu, daň z příjmů či daň z příjmu právnických osob.¹⁰⁹

Příjmy obce se dělí do šesti hlavních kategorií:

1. Podíly na výnosech centrálně inkasovaných daní, kde jsou zahrnuty podíly na dani z příjmu ze závislé činnosti, na dani z obratu, dani z příjmu právnických osob. Výše přidělených výnosů je závislá na počtu obyvatel v obci.
2. Velmi důležitým zdrojem příjmů v obci jsou výnosy z vlastních obecních daní: daň z nemovitosti, pozemková daň.
3. Místní poplatky za služby a jiné, které vybírá obec (poplatek ze psů, poplatky za vodovodní a kanalizační služby, poplatek za odvoz odpadu, apod.).
4. Státní dotace.
5. Úvěry jsou neoddělitelnou složkou obecních výnosů.
6. Zisky z vlastní podnikatelské činnosti, které jsou podřízeny spolkovým zemím a nastaveny zemským zákonodárstvím.¹¹⁰

Výdaje obcí jsou různé a liší dle počtu obyvatel v obci či výší obecního rozpočtu. V zásadě nejvyšší položkou obecních výdajů jsou výdaje spojené se službami, které musí obec financovat, např. veřejné osvětlení, svoz odpadu aj. Obce zřizují a jsou provozovateli vzdělávacích institucí, které je také potřeba financovat. Obce se podílejí hlavně na podpoře mateřských a základních škol. Mezi další výlohy obcí patří splácení úvěrů či výdaje spojené s péčí o vlastní majetek.¹¹¹

4.5 Zastupování zájmu měst a obcí

K zastupování zájmu měst a obcí na spolkové a zemské úrovni v Rakousku slouží Rakouský svaz obcí (*Österreichischer Gemeindebund*) a Rakouský svaz měst (*Österreichischer Städtebund*).¹¹²

Rakouský svaz obcí byl konstituován za účelem zastupování zájmů malých a středních obcí a vytvořen jako protiváha Rakouského svazu měst. Rakouský svaz obcí

---

¹⁰⁹ RAKOUSKÝ SVAZ MĚST. [online]. Vídeň: Rakouský svaz měst, ©2009 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.staedtebund.gv.at/themenfelder/finanzen/finanzausgleich.html>.

¹¹⁰ HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, s. 100–101.

¹¹¹ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 88.

¹¹² Čl. 115, odst. 3, Spolková ústava Rakouska.

je tedy mladší než Rakouský svaz měst.¹¹³ Již od dob První republiky byla snaha vytvořit svaz pro malé a střední obce. Myšlenka vzniku svazu se zrodila u Floriana Födermayera (starosta obce Kronstorf, Horní Rakousko), který inicioval vznik Rakouského svazu obcí. Svaz byl založen v roce 1947 ve Vídni.

Mezi hlavní úkoly Rakouského svazu obcí patří zastupování rakouských obcí na národní a mezinárodní úrovni. Rakouský svaz obcí jedná např. se spolkovou vládou o Zákoně o finančním vyrovnání. Rakouský svaz obcí čítá v současné době celkem 2 343 obcí, tedy všechny obce Rakouska.¹¹⁴

Druhým svazem na území Rakouska je Rakouský svaz měst, který byl vytvořen v roce 1915. Rakouský svaz měst hájí zájmy měst a větších obcí. Stávajícími členy svazu jsou kromě Vídně a hlavních měst spolkových zemí, města s více jak 10 000 obyvateli. V současné době čítá Rakouský svaz měst celkem 251 členů.

Hlavními úkoly jsou: zastupování zájmů na spolkové, zemské a mezinárodní scéně, výměna zkušeností mezi členy. Členství v obou svazech je dobrovolné.¹¹⁵

V každé spolkové zemi jsou ustanoveny zemské svazy Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu měst. Mají za úkol hájit zájmy svých členů na úrovni spolkových zemí.¹¹⁶

Vstup Rakouska do Evropské unie v roce 1995 podnítil vznik poboček Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu měst v Bruselu. Obě pobočky fungují od roku 1996 a nacházejí se v Bruselu. Následkem vstupu do EU se stalo Rakousko členem několika evropských organizací, které se zabývají místní a regionální samosprávou.¹¹⁷

K zastupování zájmů na evropské úrovni slouží orgán EU, Výbor regionů (*Ausschuss der Regionen*), který je poradním orgánem EU. Jedná se o shromáždění regionálních a místních zástupců v EU. Z Prohlášení o poslání vyplývá, že: „*Hlavním posláním je zapojit regionální a místní orgány do evropského rozhodovacího procesu a vytvořit tak podmínky pro větší účast občanů.*“¹¹⁸ Výbor regionů má 353 členů, kteří

---

¹¹³ STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 994.

¹¹⁴ RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=1&sm=3>.

¹¹⁵ RAKOUSKÝ SVAZ MĚST. [online]. Vídeň: Rakouský svaz měst, ©2009 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.staedtebund.gv.at/index.php?id=1>.

¹¹⁶ RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=1&sm=4>.

¹¹⁷ STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006, s. 994.

¹¹⁸ VÝBOR REGIONŮ. [online]. Brusel: Výbor regionů, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://cor.europa.eu/cs/about/Pages/mission-statement.aspx>.

zastávají funkci po dobu čtyř let. Rakousko má 12 zástupců, každá spolková země vysílá svého zástupce a 3 zástupce delegují společně Rakouský svaz obcí a Rakouský svaz měst.¹¹⁹

Vedle Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu jsou sdruženy rakouské obce také v Radě evropských obcí a regionů (*Der Rat der Gemeinden und Regionen Europas*), která je poradním orgánem EU. Členy Rady evropských obcí a regionů je Rakouský svaz obcí i Rakouský svaz měst. Je organizací sdružující asociace místních a regionálních samospráv členských a kandidátských států Evropské unie. Rada evropských obcí a regionů byla založena v roce 1951 v Ženevě a dnes představuje největší zastoupení místních a regionálních zájmů na evropské úrovni. Mezi hlavní úkoly patří ovlivňování evropské politiky a legislativy ve všech oblastech, které mají dopad na obce a regiony. Je součástí světové organizace UCLG (*United Cities and Local Governments*), která chrání zájmy místních samospráv na mezinárodní scéně.¹²⁰

Další organizací, která je činná v oblasti místní a regionální správy, je Kongres místních a regionálních samospráv (*Der Kongress der Gemeinden und Regionen Europas*) se sídlem ve Štrasburku, který je součástí Rady Evropy. Kongres místních a regionálních samospráv je poradním orgánem Rady Evropy, které je Rakousko členem.¹²¹

Pro rakouské obce a města je přínosné, aby byly součástí těchto evropských a mezinárodních organizací, které zastupují zájmy měst a obcí. Mohou lépe navázat spolupráci s ostatními zahraničními obcemi a získat nemalé finanční prostředky pro svůj rozvoj nejen z EU.

---

¹¹⁹ RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Vídeň: Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=3&sm=8#item42>.

¹²⁰ RADA EVROPSKÝCH OBCÍ A REGIONŮ. [online]. Brusel: Rada evropských obcí a regionů, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr.

¹²¹ RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Vídeň: Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=3&sm=8#item42>.

5. PŘÍPADOVÁ STUDIE

Praktická část bakalářské práce se zabývá případovou studií města Gmünd v Dolním Rakousku a dotazníkovým šetření provedeným na místním úřadě s představiteli města a pracovníky úřadu. První část je věnována samotné charakteristice města Gmünd, jeho historii, městskému úřadu a současné politické situaci. Sociologický výzkum bude proveden k závěru kapitoly, kdy budou vyhodnoceny získaná data.

Případová studie je jednou z metod kvalitativního sociologického výzkumu. Výzkum pomocí případové studie se specializuje na detailní zkoumání a rozbor jednoho případu. Cílem případové studie je primárně deskriptivní cíl, kdy usiluje o zachycení složitosti případu.¹²²

Rozhodla jsem se v mém případě o případovou studii, která studuje určitou organizaci či instituci, přesněji se jedná o Městský úřad Gmünd (*Stadtamt Gmünd*), kde jsem absolvovala svou dvouměsíční odbornou stáž. Intrinšitní případová studie pojednává vždy o jednom případě, který podrobně zkoumá. Netýká se tvorby hypotéz či návrhu teorie, ale poznání vnitřních aspektů určitého případu.¹²³

Cílem případové studie je zasadit město Gmünd do hierarchie veřejné správy v Rakousku, stručně determinovat vývoj a historii města, charakterizovat strukturu Městského úřadu Gmünd a přiblížit politickou situaci ve městě Gmünd. K získávání dat slouží dotazníkové šetření, které se skládá z otevřených i uzavřených otázek, na které anonymně odpoví zaměstnanci Městského úřadu Gmünd a političtí představitelé. Hlavní účelem dotazníkového šetření je, mj. pochopit fungování Městského úřadu Gmünd a dozvědět se názory dotazovaných lidí na položené otázky.

5.1 Město Gmünd

Město Gmünd leží ve spolkové zemi Dolní Rakousko. Dolní Rakousko obklopuje hlavní město Vídeň. Je rozlohou největší spolkovou zemí a zároveň druhou nejlidnatější spolkovou zemí Rakouska hned po hlavním městě Vídni. Hlavním městem spolkové země Dolní Rakousko je Svatý Hypolit, kde sídlí nejdůležitější politické orgány a

---

¹²² HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. Praha: Nakladatelství Portál, 2005, s. 103–104.

¹²³ Tamtéž, s. 107.

instituce spolkové země. Svatý Hypolit je hlavním městem Dolního Rakouska teprve od roku 1986, dříve byla hlavním městem spolkové země Vídeň.¹²⁴

Je zároveň i okresním městem v těsné blízkosti hranic s Českou republikou. Město je hospodářským, vzdělávacím, kulturním a turistickým centrem oblasti Waldviertel. Waldviertel je nejsevernější část Dolního Rakouska, která má historický význam. Nejvýznamnějšími centry v regionu jsou dále města Horn a Krems. Dalšími historickými částmi Dolního Rakouska jsou Mostviertel, Weinviertel a Industrieviertel.

Město se rozkládá na 25, 1 km². Oblast se skládá ze čtyř katastrálních území: Gmünd, Böhmzeil, Grillenstein, Eibenstein und Breitensee. Počet obyvatel na konci roku 2012 činil 5 860 obyvatel.

Město Gmünd se nachází na soutoku řek Lužnice a Braunau. První zmínka o městě se vyskytuje již ve 12. století. Počátek založení města je datován v roce 1208. Významným mezníkem pro město byl rok 1869 a výstavba železniční tratě Františka Josefa, která postupně spojila města Vídeň a Prahu. Důsledkem toho ve městě kvetl kamenický, sklářský a textilní průmysl.

V roce 1914 byl ve městě zřízen uprchlický tábor pro vyhnance a to způsobilo rychlý nárůst obyvatelstva. Současně s uprchlickým táborem vznikla nová městská část Gmünd – Nové Město (*Gmünd – Neustadt*), ve které v té době žilo více než 30 000 obyvatel.

Mírová smlouva ze Saint Germain, která byla jednou z mírových smluv po 1. světové válce, posunula hranice města až do jeho středu. Část s nádražím a 13 obcí byla od Rakouska odpojena a spadala pod nově vzniklou Československou republiku.

Železná opona rozdělovala v letech 1945–1989 města Gmünd a České Velenice. Po roce 1989 byla hranice otevřena a město tak navázalo na svůj rozmach z 20. století.¹²⁵

Pamětihodnosti města Gmünd jsou většinou muzea, která souvisí s historií města a průmyslem, který je pro město typický. Městské muzeum se nachází na náměstí ve Staré radnici, která dominuje celému náměstí. Muzeum bylo otevřeno v roce 1988 po rekonstrukci Staré radnice. V Gmündu mohou turisté také navštívit sklářské muzeum a

---

¹²⁴ AMT DER NIEDERÖSTERREICHISCHEN LANDESREGIERUNG. Niederösterreich in der EU. Wien: Druckerei Piacek, 1995, s. 12.

¹²⁵ STADTGEMEINDE GMÜND. Gmünd in Oberen Waldviertel. Gmünd: Berger Print, GmbH, 2010, s. 1–4.

muzeum kamene. Obě muzea se též nachází na náměstí. Významným prvkem náměstí jsou sgrafitové domy pocházející z 16. století, které jsou nepřehlédnutelné kvůli své fasádě a cimbuří. Díky tomu je dnes náměstí památkově chráněnou zónou.

Nejstarší budovou celého města je zámek. Jeho vzhled byl od 12. století častokrát měněn. Na zámku se vystřídalo během několika staletí velké množství vlastníků. Od roku 1985 spadá zámek i s přílehlou zahradou pod správu města Gmünd.

Dominantou celé oblasti kolem města Gmünd je přírodní park Blockheide, který se rozprostírá na 105 hektarech plochy nedaleko města. Ročně tuto přírodní atrakci navštíví více jak 120 000 lidí. Park je přístupný během celého roku. Význačný je hlavně rázem krajiny, která se podobá charakteru krajiny ve Skandinávii.¹²⁶

Orgány města Gmünd jsou ustanoveny na základě čl. 117 Spolkové ústavy Rakouska a na základě Zákona o obcích v Dolním Rakousku. Hlavní orgány města Gmünd tvoří: zastupitelstvo města, rada města a starosta města.¹²⁷

Poslední volby do zastupitelstva města proběhly 14. 3. 2010 s 72 % účastí voličů. Na území města Gmünd je celkem 10 volebních okrsků. Nejvíce hlasů získala Sociálnědemokratická strana Rakouska a obdržela 15 mandátů. Na druhém místě se umístila Rakouská lidová strana se 12 mandáty. Do zastupitelstva města se ještě proboujela Svobodná strana Rakouska, které patří 2 mandáty. Celkem má městské zastupitelstvo 29 členů. Koalici tvoří Sociálnědemokratická strana Rakouska a Rakouská lidová strana.¹²⁸

Zastupitelé města zvolili na následující schůzi starostou města Otto Opelku (Sociálnědemokratická strana Rakouska) a jeho zástupce Gottfrieda Libowitzky (Rakouská lidová strana). Otto Opelka vykonával funkci starosty od roku 1995 do roku 2012, kdy se po 17 letech rozhodl odejít do důchodu. Stalo se tak jen 1,5 roku po volbách do zastupitelstva města. Místní mu přezdívali „Otec města“ (*Stadt Vater*). Jeho působení na postu starosty města od roku 1995 znamenalo pro obyvatele města velký rozmach. Opelka se zasadil o upevnění pozice města jako hospodářského, kulturního a turistického centra (stavba lázeňského komplexu Sole Felsen Bad, stavba nové radnice

---

¹²⁶ MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/sonderseite.aspx?menuonr=219157269&detailonr=219157269>.

¹²⁷ Čl. 117, odst. 1, Spolková ústava Rakouska.

¹²⁸ MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/wahl.aspx?bezirkonr=0&detailonr=221034441&menuonr=218858442>.

či oslavy výročí města – 800 let). V prosinci 2012 byl zvolen členy zastupitelstva města nový starosta. Andreas Beer (Sociálnědemokratická strana Rakouska) se stal nejmladším starostou v historii Dolního Rakouska (27 let).¹²⁹

V listopadu roku 2013 opět nastala změna ve vedení města. Tentokrát na postu místostarosty, kdy na svou pozici rezignoval místostarosta Gottfried Libowitzky. Na jeho místo byla zvolena zastupitelstvem města Helga Rosenmayerová z Rakouské lidové strany.¹³⁰

V současnosti tedy stojí v čele města starosta Andreas Beer a jeho zástupkyní je Helga Rosenmayerová. Oba představitelé jsou součástí městského zastupitelstva s dalšími 27 členy. Kompletní seznam členů městského zastupitelstva ve městě Gmünd je součástí příloh bakalářské práce.

Druhým orgánem města je rada města, která se skládá ze zástupců zastupitelstva města. Zastoupení v radě města odpovídá volební síle jednotlivých stran. Rada města má ve městě Gmünd 9 členů spolu se starostou města – 6 politiků ze Sociálnědemokratické strany Rakouska a 3 politici z Rakouské lidové strany:

1. Helga Rosenmayerová,
2. Helmut Feiler,
3. Günter Vogler,
4. Alexander Berger,
5. Christian Rupp,
6. Hubert Hauer,
7. Martin Preis,
8. Michael Bierbach,
9. Jürgen Trsek.¹³¹

Spolková ústava Rakouska říká, že správu obce vede obecní úřad. V případě města Gmünd je to městský úřad, kterému předsedá tajemník města.

---

¹²⁹ STADTGEMEINDE GMÜND. Gmünder Stadtnachrichten – Sonderausgabe. Gmünd: Stadtgemeinde Gmünd, 2014, s. 1-8.

¹³⁰ MEINBEZIRK.AT. [online]. Gmünd: Bezirksblätter Gmünd, ©2002–2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.meinbezirk.at/gmuend/politik/jeder-abschied-ist-auch-ein-neuanfang-d771155.html>.

¹³¹ MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/sonderseite.aspx?menuonr=219240420&detailonr=219240420>.

Městský úřad Gmünd se člení do sedmi oddělení a odborů, která jsou následovně rozdělena:

1. Kancelář tajemníka úřadu (*Stadtamtsdirektion*): Pod oddělení spadá vedení vnitřní organizace úřadu, personální záležitosti, management a kontrola, korespondence. V současné době je tajemníkem Horst Weilguni a jeho zástupcem Franz Höllrigl. Dalšími zaměstnanci jsou Monika Wimmerová (sekretariát), Thomas Miksch (IT specialista) a Harald Winkler (práce s veřejností).
2. Oddělení pro vzdělání, kulturu a volný čas (*Abteilung Bildung – Kultur – Freizeit*) má na starost archiv města, knihovnu, správu škol (mateřské, základní, polytechnická), správu internetových stránek, práci s mládeží, muzea, pořádání kulturních akcí, apod. Vedoucí oddělení je Melanie Birgmannová, jejími spolupracovnicemi jsou Claudia Zimmermannová, Bettina Gajewski a Lia Rosmanithová.
3. Evidence obyvatel (*Meldewesen*) vykonává tyto služby: statistika obyvatelstva, výpisy z trestního rejstříku, oznámení ztrát a nálezů, věci týkající nahlášení a odhlášení obyvatelstva. Oddělení je také činné ve věcech městské policie. Vedoucím je Manfred Binder, dalším zaměstnancem je Gerhard Blaschko, který je zároveň i městským policistou.
4. Stavebnímu odboru (*Bauwesen*) přísluší věci týkající se odpadového hospodářství, vystavení stavebního povolení, kanalizace, výstavby silnic, parkovacích ploch, údržba silnic, dětských hřišť, apod. Za veškerou agendu nese odpovědnost vedoucí Franz Höllrigl spolu s Ninou Feilerová.
5. Komplexní vedení účetnictví, zajišťování činnosti městské pokladny, vybírání daní (pozemková daň, komunální daň), vybírání poplatků ze psů, zabezpečení pojištění majetku města, apod. náleží do kompetence finančního odboru (*Finanzverwaltung*). Ernst Mairinger (vedoucí), Sandra Stiedlová, Reinhard Weiß a Silvia Wurzová spadají pod finanční odbor.
6. Oddělení zabývající se hospodářskou správou (*Wirtschaftsverwaltung*) provádí dohled nad správou městského hřbitova, obecním lesem a správou, která souvisí se zásobováním vody. Oddělení čítá pouze dva zaměstnance: vedoucí – Thomas Emetsberger a jeho spolupracovnici Birgitt Pollaková.
7. Posledním oddělením městského úřadu je matrika (*Standesamt*). Matrika vede agendu narození, úmrtí a sňatků, zabezpečuje sňatkové obřady, vystavuje

doklady o určení otcovství, určení státního občanství, atp. Za vedení matriky je zodpovědný její vedoucí Johann Kellner.¹³²

Vyjmenovaná oddělení a odbory úřadu slouží k pochopení a ujasnění struktury úřadu a k tomu, aby bylo jasné, s kým byl proveden sociologický výzkum. Celkem Městský úřad Gmünd zaměstnává 30 osob.¹³³

Nedílnou součástí úřadu je oddělení služby občanům (*Bürgerservis*), které spadá do kompetence kanceláře tajemníka. Jedná se především o zprostředkování informací občanům a hlavně o turistické informace, které souvisí s městem Gmünd a jeho okolím.

V budově městského úřadu působí též městská knihovna, za jejíž chod je odpovědná kancelář tajemníka.

Městský úřad Gmünd je nedaleko hlavního náměstí v nové budově, která byla vystavěna a otevřena v roce 2001.¹³⁴

5.2 Dotazníkové šetření

Již během mé dvouměsíční odborné stáže na městském úřadě v Gmündu jsem věděla, že bych se chtěla podrobněji dozvědět o fungování městského úřadu v rámci systému veřejné správy v Rakousku. Mám na mysli praktické příklady z praxe a vztahy mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy.

Hlavní cílem dotazníkové šetření bylo zjistit, jak funguje VS v Rakousku. Zejména byl kladen důraz na činnost městského úřadu uvnitř hierarchie veřejné správy na rakouském území. Dalším cílem bylo nahlédnout více do oblasti samosprávné.

Pro dotazníkové šetření jsem oslovila celkem čtyři respondenty. Dotazník je založen na anonymních odpovědích dotazovaných osob. Dvě osoby, které vyplnily dotazník, jsou zaměstnanci úřadu a působí na pozicích vedoucích jednotlivých oddělení či odborů městského úřadu. Zbylé dvě osoby jsou politicky angažovaní představitelé města a jsou členy zastupitelstva města ve městě Gmünd.

---

¹³² STADTGEMEINDE GMÜND. Das Rathaus in Gmünd. Gmünd: Berger Print GmbH, 2002, s. 20–25.

¹³³ MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/person.aspx?typ=211&bezirkonr=0&letter=ALLE&datum=06.05.2014&menuonr=218858437>.

¹³⁴ MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/abteilung.aspx?bezirkonr=0&detailonr=219140317&menuonr=219140318>.

Dotazník se skládal z otevřených otázek a otázek uzavřených. Respondenti odpovídali na otázky typu ano – ne, které byly dále rozvinuty, či na otázky, které si žádaly delší odpovědi.

První část dotazníku se týkala samotné osoby respondenta, jeho pohledu a subjektivního názoru na fungování samosprávy ve městě Gmünd. Nejdříve jsem se dotazovala na pozici, na které respondenti působí. Také mne zajímalo, jak dlouho pracují na této pozici a proč si vybrali právě veřejnou správu. Součástí dotazníku byla i otázka, s jakým očekáváním do této sféry vstupovali a zda se naplnila či nikoliv. Chtěla jsem také zjistit, zda je potřeba speciálního vzdělání pro danou pozici respondenta a zda mohou uvést jejich dosažené vzdělání.

Druhý oddíl dotazníkového šetření se zaměřil na fungování městského úřadu a obce jako takové, a praktické příklady z praxe, které nejsou dostupné v odborné literatuře. Tázala jsem se, jak vůbec v praxi funguje smíšený model veřejné správy a jaký na něj mají dotazovaní názor. Zajímal mě vztah mezi městským úřadem a okresním hejtmánstvím, proto jsem chtěla jejich vztah blíže přiblížit z hlediska praxe. Další otázka se vztahovala k reformě slučování malých obcí z roku 1962, která měla za následek slučování malých obcí. Poté jsem se ptala na spolupráci obce a městského úřadu s českými městy, jestli město rozvíjí vztahy se zahraničními subjekty. Závěr dotazníku byl věnován finanční stránce obce. Zaměřila jsem se na finanční zdroje města a čerpání dotací z Evropské unie.

Sběr dat a vyhodnocování dotazníků proběhlo během měsíce března roku 2014. K setkání s dotazovanými osobami došlo na půdě Městského úřadu Gmünd. Znění dotazníku je součástí příloh. Byly vypracovány dvě varianty, jedna v českém jazyce a druhá v německém jazyce. Záznamy rozhovorů jsou součástí mého archivu.

Dotazník lze rozdělit na dvě části, z nichž první je zaměřena na osobu dotazovaného. Druhý úsek dotazníku je sestaven z otázek, které se vztahují k samotné činnosti úřadu. Celkem dotazník obsahuje 20 otázek, které se mohou dále dělit na podotázky.

5.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Jelikož je dotazník anonymní, první otázka se dotazovala na pohlaví respondentů. Z odpovědí je patrné, že jde celkem o čtyři dotazované osoby mužského pohlaví.

Otázka č. 2 se týkala věku zúčastněných osob. Věk respondentů se pohybuje v rozmezí 39–57 let.

V otázce č. 3 mne zajímalo, na jaké pozici/funkci působí. Dva lidé odpověděli, že pracují na městském úřadě. První z nich na pozici tajemníka úřadu a druhý jako vedoucí finančního odboru městského úřadu. Zbylí dva respondenti shodně uvedli, že jsou činní ve funkci městských zastupitelů.

„*Jak dlouho působíte na této pozici/funkci?*“. V tomto případě je rozpětí 2–15 let, přičemž nejdelším pracovním poměrem disponuje jeden ze zaměstnanců městského úřadu. Naopak nejkratší dobu je ve funkci jeden ze členů městského zastupitelstva.

Dále jsem se ptala: „*Proč jste si vybral/a práci ve VS?*“. Odpovědi byly různé vzhledem k funkci a pozici osob. 50 % dotazovaných se chtělo přímo podílet na dalším rozvoji města a iniciovat změny, které se ho týkají. Pro dalšího respondenta bylo důležitým faktorem to, že bude pracovat pro občany města. Poslední člověk odpověděl, že si vybral práci ve VS z důvodu zájmu o finanční sektor.

Cílem otázky č. 6 bylo zjistit: „*Jaká byla motivace pro vstup do samosprávy? Čeho jste chtěl/a dosáhnout?*“. Bylo zajímavé, že jeden člověk na tuto otázku vůbec neodpověděl. Jeden dotazovaný chtěl dosáhnout toho, aby se obec více zmodernizovala a její práce byla efektivnější a účinnější. Ostatní dvě osoby chtěly vzít věci do vlastních rukou a podílet se na dění města.

Následující otázka navazovala na předchozí otázku: „*Splnila se Vaše očekávání?*“. Tři dotazovaní odpověděli, že jejich očekávání byla naplněna. Poslední respondent sdělil, že jeho očekávání doposud ještě nebyla naplněna.

Otázka č. 8 souvisela se vzděláním jednotlivých osob a zněla: *Je potřeba pro Vaši funkci/pozici speciální odbornost (střední/vysoká škola)?*, která byla založena na principu odpovědi ano – ne. Shodná odpověď ano nastala u tří osob, pouze jedna odpověděla, že není potřeba speciálního vzdělání pro výkon její pozice, proto ani neuvedla svoje dosavadní vzdělání.¹³⁵

Otázka č. 8 byla rozšířena o dotaz, který se vztahoval ke vzdělání dotazovaného: „*Uveďte, prosím, jaké máte vzdělání.*“. Odpovědi v podotázce týkající se jejich vzdělání byly rozdílné vzhledem k funkci/pozici osob, ale shodovaly se ve specializovaných vzdělávacích kurzech a různých seminářích, které absolvovali. Jeden z nich dále doplnil, že byla pro jeho práci potřeba odborná škola. Jeden z dotazovaných dodal, že

---

¹³⁵ Pro politickou funkci není zapotřebí speciální vzdělání (pozn. aut.).

vystudoval vysokou školu a získal titul MPA (*Master of Public Administration*). Další si doplnil své vzdělání o odbornou školu.

Část dotazníkové šetření, která se vztahovala k osobám respondentů, byla zakončena otázkou č. 9: „*Mohl/a byste detailněji přiblížit Vaši funkci/pozici?*“ Mezi odpověďmi se vyskytovalo: koordinace mezi politikou a správou; finanční management a účetnictví; vykonávání záležitostí spojené s mládeží; spolupracovník v oddělení městského úřadu (školy, vzdělání, mládež) a agenda kultury, sportu a sociálních věcí.

Cílem otázky č. 10 bylo zjistit: „*Jak se prolíná smíšený model veřejné správy v rámci fungování úřadu? Kde je vidět nejmarkantnější příklad?*“ V tomto případě se většina dotazovaných shodla. Jeden člověk tuto otázku neodpověděl. Nejvíce se z jejich pohledu prolíná smíšený model veřejné správy v činnosti evidence obyvatel, při volbách do Národní rady a při sčítání lidu.

Otázka č. 11 se zabývala kooperací mezi městským úřadem a okresním hejtmánstvím: „*Jak obecně funguje vztah mezi městským úřadem a okresním hejtmánstvím?*“ Všichni dotazovaní měli totožnou odpověď, kdy charakterizovali vztah mezi městským úřadem a okresním hejtmánstvím jako velmi dobrý.

Dále jsem zjišťovala: „*Je tento vztah vždy korektní nebo dochází ke třecím plochám? Dochází někdy ke kompetenčním sporům?*“ Odpovědi na tuto otázku byly odlišné. Kompetence mezi úřady jsou v podstatě jednoznačné a nepřekrývají se, tudíž nevznikají žádné spory. Zjistila jsem ale, že existují třecí plochy mezi městským úřadem a okresním hejtmánstvím v sociálních záležitostech, ale na druhou stranu jsou vždy tyto problémy řešeny a vyřešeny.

Úkolem otázky č. 13 bylo dosáhnout odpovědi na otázku: „*Zasáhla Vaše město reforma z roku 1962, která zapříčinila sloučení malých obcí?*“ Konsenzus zněl ano. Otázka byla dále rozvinuta: „*Pokud ano, jaké byly výhody/nevýhody?*“ Mezi výhody respondenti zařadili zvýšení počtu obyvatel města a následná harmonizace celého města, kdy došlo ke spojení v oblasti přírodních parků, zásobování vodou, apod. Nebyly uvedeny žádné nevýhody.

„*Myslíte si, že slučování malých obcí je opodstatněné?*“, (otázka č. 14). Otázka byla uzavřená a umožňovala dotazovaným odpovědět ano či ne. Opět došlo ke shodě, že spojování malých obcí bylo přínosné a opodstatněné.

Otázka č. 15 byla spojena s volební účastí ve městě Gmünd a vypadala takto: „*Jaká je volební účast ve městě?*“ Možnosti byly opět dvě, protože se jednalo o

uzavřenou otázku. Na výběr bylo z možnosti vysoká – nízká. Otázka měla ještě podotázku, kdy musel respondent svoji odpověď odůvodnit: „*Proč myslíte, že to tak je?*“ Tři respondenti uvedli, že si myslí, že volební účast ve městě je vysoká. Důvodů sdělili hned několik: dobrá komunikace s občany, obecně známé a osvědčené tváře, dobrý kontakt s voliči, chuť občanů se podílet na politice. Pouze jeden dotazovaný se domníval, že volební účast v rámci města je průměrná.

Protože jsem se v kapitole věnované obcím zabývala Rakouským svazem obcí a Rakouským svazem měst, zajímalo mne, zda město Gmünd je členem nějakého svazu či sdružení obcí. „*Je Vaše město součástí nějakého sdružení či svazu obcí?*“ a „*Pokud ano, uveďte, prosím, názvy a jejich význam pro město.*“ Všichni odpověděli, že město je členem nějakého sdružení či svazu, a to přesněji Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu měst.

Otázka č. 17 se týkala partnerských měst města Gmünd. Zařadila jsem do dotazníku otázku: „*Má Vaše město partnerská města v České republice?*“ Doplněna byla o další otázku: „*Pokud ano, uveďte, prosím, příklady spolupráce.*“ Celý soubor otázek spadající pod otázku č. 17 byl zakončen dotazem: „*Má Vaše město jiná partnerská města?*“ Odpověď na otázku, zda má město Gmünd nějaké partnerské město v České republice, byla jednoznačně ne. Město Gmünd nespolupracuje ani s žádným jiným partnerským městem, jak uvedli všichni dotazovaní.¹³⁶

Na okruh finančních zdrojů byla orientována otázka č. 18: „*Jaké jsou základní finanční zdroje pro město?*“ Z dotazníku jsem se dozvěděla, že město Gmünd operuje s ročním rozpočtem cirká 16, 5 milionu Eur. Mezi finanční zdroje byly zařazeny výnosy závodů a podniků, které spadají pod město, a jsou tak dobrým finančním zdroje pro město.

Také jsem pátrala, jestli má město Gmünd mimořádné zdroje finanční zdroje. Otázka č. 19 se dotazovala: „*Existují i nějaké mimořádné finanční zdroje?*“ Většina respondentů odpověděla, že město Gmünd nemá žádné mimořádné finanční zdroje.

Celé dotazníkové šetření uzavřela otázka č. 20, která měla za úkol zjistit podrobnější informace o čerpání dotací z Evropské unie. „*Využilo Vaše město čerpání dotací z EU?*“; „*Pokud ano, uveďte příklady projektů.*“ a „*Pokud ano, kdo má na starosti tuto agendu?*“ Město Gmünd využívá dotace z Evropské unie. Příkladem je česko – rakouská spolupráce na poli hospodářském, projekt se nazývá Hospodářský

---

¹³⁶ Jde o velmi zajímavé zjištění, protože město Gmünd je příhraničním městem. Spolupráce by proto byla zcela očekávaná (pozn. aut.).

park České Velenice – Gmünd.¹³⁷ Dalším projektem je Themenweg Gmünd – České Velenice, který je také financován ze zdrojů Evropské unie.¹³⁸ Také se objevují projekty, které podněcují mládež ke spolupráci s českou stranou. O agendu spojenou s čerpáním dotací z Evropské unie se stará starosta města a další zainteresované osoby.

Součástí otázky č. 20 jsou ještě 3 další. „*Je pro Vaše město obtížné realizovat agendu, která souvisí s projektovým řízením v rámci EU?*“ Všichni dotazovaní dospěli názoru, že agenda související s projektovým řízením v rámci EU je pro ně obtížné realizovatelná a nákladná. Samozřejmě je také těžké zajistit spolufinancování, jak jsem se dozvěděla z otázky: „*Je obtížné zajistit spolufinancování?*“. Závěr celého dotazníku patřil otázce: „*Fungují nějaké projekty v rámci přeshraniční spolupráce?*“ a „*Pokud ano, uveďte, prosím, příklady.*“ Byla opět uvedena naučná stezka Themenweg Gmünd – České Velenice či společné cyklistické stezky mezi Gmündem a Jihočeským krajem, oficiální název projektu je TraumRADLand Gmünd/Südböhmen.¹³⁹ Nejvíce se v odpovědích respondentů vyskytoval projekt Health across¹⁴⁰ a reklama a propagace Zemské výstavy 2017 s názvem „*go17 – Gmünd geht – geh mit*“.¹⁴¹

5.4 Závěr případové studie

Město Gmünd se prezentuje na svých oficiálních stránkách jako *Stadtgemeinde Gmünd*, toto pojmenování je dáno historicky a souvisí s udílením městského práva. Struktura městského úřadu je velice podobná ostatním městským úřadům v Rakousku. Některá oddělení a odbory městského úřadu byla pro mne těžce přeložitelná, protože taková oddělení či odbory se v českém případě nevyskytují nebo mají na starosti ještě

---

¹³⁷ Jedná se o přeshraniční průmyslovou zónu, která nabízí investorům a podnikatelům výhodné podnikání bez hranic, více informací na internetových stránkách celého projektu: HOSPODÁŘSKÝ PARK, A. S. [online]. České Velenice: Hospodářský park, a. s., ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.access.co.at/index.php?language=cz> (pozn. aut.).

¹³⁸ Naučná stezka vedoucí skrze obě města. Týká se společné historie Gmündu a Českých Velenice, skládá se z celkem 12 zastávek (pozn. aut.).

¹³⁹ Stezka obsahuje celkem 6 cyklistických okruhů, které vedou skrze česká města Třeboň, Halámky, Chlum a Staňkov. Více na oficiálních stránkách projektu: TRAUMRADLAND GMÜND/SÜDBÖHMEN. [online]. Gmünd: TraumRADLand Gmünd/Südböhmen, ©2013 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.traumradland.com/index.htm> (pozn. aut.).

¹⁴⁰ Přeshraniční spolupráce (Dolní Rakousko – Jihočeský kraj) související s poskytováním zdravotnické péče hlavně pro obyvatele příhraničních měst a oblastí, např. České Velenice. Podrobné informace k nalezení na oficiálních internetových stránkách projektu: HEALTHACROSS. [online]. Gmünd: Health across, ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.healthacross.eu/de/healthacross/home.html> (pozn. aut.).

¹⁴¹ Tento projekt usiluje o pořádání zemské výstavy právě ve městě Gmünd a sousedních jižních Čechách. Informace o projektu na oficiálních stránkách projektu: GO17 – GMÜND LANDESAUSSTELLUNG 2014. [online]. Gmünd: Stadtgemeinde Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://go17.at/> (pozn. aut.).

jiné úkoly. Mám na mysli např. oddělení *Meldewesen*, které jsem velice volně přeložila, poněvadž nemá za úkol jen věci spojené s přihlašování osob, ale i se statistikou úřadu, apod. Některé úkoly bych osobně zařadila do působnosti matriky.

Úřední hodiny Městského úřadu Gmünd jsou oproti úřadům v České republice každý pracovní den v týdnu. Městský úřad Gmünd se tímto snaží vyjít vstříc všem občanům, proto je každý pracovní den úředním.

Co se týče politiky, tak velké politické změny město zažilo v roce 2012 v souvislosti se změnou starosty, kterou nikde ve městě Gmünd neočekával. O rok později došlo ke změně též na postu místostarosty.

Na základě dotazníku, který byl proveden v měsíci březnu roku 2014, jsem mohla lépe pochopit fungování městského úřadu a seznámit se s názory dotazovaných lidí. Některé odpovědi mne velice překvapily, neboť jsem čekala zcela jinou odpověď. Nejvíce jsem byla udivena, že město Gmünd nemá žádné partnerské město v České republice ani v jiné zemi (otázka č. 17). V tomto případě jsem předpokládala, že partnerských městem je město České Velenice, které je úzce spjaté s městem Gmünd a nachází se v jeho nedaleké blízkosti. Hlavní důvodem mého přesvědčení byla řada projektů, na kterých obě města spolupracují.

Na základě zjištění, že nemá město Gmünd žádné partnerské město v České republice ani ve světě, jsem se zajímala, proč tomu tak je. Důvod, proč není město České Velenice partnerským městem města Gmünd, pramení již v minulosti. Otázka týkající se Českých Velenic je ve městě Gmünd velmi ožehavé a citlivé téma.

Město České Velenice vzniklo v roce 1920. Předtím bylo území dnešních Českých Velenic součástí Rakouska a jmenovalo se Gmünd – Nádraží. Vznikem Československa se stala tato část součástí Československa, která se nejprve nazývala Cmunt v Čechách, poté Český Cmunt a až poté České Velenice. Po Anšlusu Rakouska v roce 1938 byly České Velenice opět připojeny k Rakousku a přejmenována na Gmünd III. – Bahnhof. České Velenice nově obývali obyvatelé a přistěhovalci z Dolního Rakouska. Po obsazení města České Velenice rudou armádou, byly České Velenice opět součástí Československa.¹⁴²

Po otevření hranic v roce 1989 se tehdejší starosta města Gmünd Alfred Drach pokusil zlepšit vztahy s Českými Velenicemi, ale byl z funkce poté odvolán. Důvod byl prostý. Obyvatelé města Gmünd ještě nevstřebali historii vztahů obou měst a existují

---

¹⁴² MĚSTO ČESKÉ VELENICE. [online]. České Velenice: Město České Velenice, ©2014 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.velenice.cz/?c=mesto&id=historie-mesta>.

mezi nimi stále třecí plochy. Od té doby ale stále probíhají rozhovory mezi městy Gmünd a České Velenice, ale zatím nedošlo k tomu, že jsou oficiálně partnerskými městy. Obě města ale spolupracují v rámci EU, kdy vytvářejí společné projekty.

Na některých internetových stránkách jsem našla, že mezi partnerská města patří např. české město Třeboň. Tato informace byla samozřejmě mylná. Města Třeboň a České Velenice patří mezi spřátelená města Gmünd, ale nejsou považována za partnerská města. Město Gmünd je členem organizace, která celosvětově sdružuje města s podobným názvem (*Gmünd – Gemeinden*).

Momentálně ale probíhají rozhovory s městem Medulin v Chorvatsku, které bude pravděpodobně od podzimu prvním partnerským městem Gmündu. Město Medulin je rovněž spojeno s městem Gmünd společnou historií. Celé město Medulin bylo od roku 1915 internováno v uprchlickém táboře v Gmündu. Na základě toho se uskuteční 17. – 18. května 2014 vzpomínková slavnost, které se zúčastní více než 250 lidí pocházející z města Medulin.¹⁴³

Také zajímavá byla otázka týkající se dotací a následného čerpání z Evropské unie (otázka č. 20). Všichni respondenti mi sdělili, že dochází k čerpání dotací z Evropské unie. Nepředpokládala jsem, že agenda spojená s vyřizováním dotací je pro město Gmünd tak nákladná a obtížná. Velice potěšující zpráva je, že i přes nákladné vyřizování dotací z EU město Gmünd realizuje projekty s Českou republikou. Tím přispívá k dobré přeshraniční spolupráci, která se podílí na rozvoji menších měst a obcí v oblasti kolem Gmündu a jižních Čechách.

Z odpovědí na otázku č. 8, která se dotazovala na vzdělání respondentů, je zřejmé, že se vzdělání obou dotazovaných skupin liší. Pracovník městského úřadu musí mít odbornou kvalifikaci pro svou práci a je pečlivě vybírán z několika kandidátů na danou pozici. Naopak u voleného představitele města nehraje u voličů jeho dosažené vzdělání významnou roli, protože voliči ho mnohokrát nevolí jen kvůli jeho vzdělání, ale hlavně kvůli jeho osobnosti a volebním slibům, které politická strana před volbami garantuje.

Odpovědi na otázky č. 13 a 16 nebyly z mého hlediska nikterak nečekané. Větší město, jako je město Gmünd, by mělo být členem Rakouského svazu obcí a Rakouského svazu měst už jen kvůli svým potřebám a kvůli navázání vztahu s jinými municipalitami.

---

¹⁴³ Odpověď poskytl tajemník Městského úřadu Gmünd (pozn. aut.).

Zajímavé byly odpovědi na otázky, které se týkaly osobní motivace dotazovaného. Mohla jsem lépe pochopit jejich motivaci, ideály a odhodlání pro vstup do veřejné služby.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo podat přehled o veřejné správě v Rakousku s důrazem na obecní úroveň. Práce byla doplněna případovou studií města Gmünd, které se nachází v Dolním Rakousku.

Postavení obcí v rámci systému veřejné správy je definováno ve Spolkové ústavě Rakouska. Obce v Rakousku jsou nejnižší územně administrativní jednotkou veřejné správy. Pro podporu jejich pozice v rámci systému veřejné správy vznikl Rakouský svaz obcí a Rakouský svaz měst. Obě tyto organizace mají za úkol chránit zájmy obcí na úrovni Spolku a spolkových zemí, kdy jsou důležitou součástí vyjednávacího procesu o finančním vyrovnání. Díky Rakouskému svazu měst a Rakouskému svazu obcí mají obce a města lepší vyjednávací pozici i vůči orgánům a institucím EU.

Již od 60. a 70. let minulého století probíhá v Rakousku reforma související se slučováním malých obcí. V některých spolkových zemích byla reforma úspěšná, v jiných spolkových zemích je stále větší počet malých obcí. Spolková země Dolní Rakousko, kde leží i město Gmünd, je příkladem spolkové země, kde reforma početní struktury malých obcí stále probíhá. Město Gmünd se řadí mezi větší municipality Dolního Rakouska i se svými 6 tisíci obyvateli.

V rámci případové studie Gmündu byl uskutečněn sociologický výzkum, který vycházel z dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření bylo anonymní a zúčastnili se ho: pracovníci Městského úřadu Gmünd a političtí představitelé města Gmünd.

Díky dřívějšímu absolvování odborné stáže ve městě Gmünd jsem právě zde mohla uskutečnit sociologický výzkum, který byl zaměřen na fungování města v rámci systému veřejné správy v Rakousku. Na základě dřívějších osobních a sportovních vazeb jsem získala nejen odbornou stáž, ale posléze i souhlas s provedením výzkumu. S velkou pravděpodobností mohu konstatovat, že jinak bych patrně sociologický výzkum provést nemohla. Proto bych zde také chtěla poděkovat všem dotazovaným osobám a celému Městskému úřadu Gmünd za vřelé přijetí mezi sebe a ochotu spolupracovat a odpovídat na mé dotazy.

V průběhu psaní bakalářské práce jsem měla problémy s překladem některých odborných německých výrazů do češtiny. Česko – německé slovníky často slova, která

jsem potřebovala přeložit, neobsahovala. Bylo nutné poté termíny konzultovat s rodilými mluvčími, resp. využít rakouských známých.

Přínos práce tkví v propojení praktické a teoretické části. Bakalářské práce byla doplněna případovou studií města Gmünd, resp. provedeným sociologickým výzkumem, který předkládanou bakalářskou práci vhodně doplňuje.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

AIGNER, Dagmar. Die Landtage. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006.

AMT DER NIEDERÖSTERREICHISCHEN LANDESREGIERUNG. Niederösterreich in der EU. Wien: Druckerei Piacek, 1995.

BUNDESKANZLERAMT ÖSTERREICH. Verwaltung in Österreich. Wien: Digitalprintcenter BMI, 2011.

ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. Základy veřejné správy. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2007.

FALLEND, Franz. Landesregierung und Landesverwaltung. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006.

HALÁSKOVÁ, Martina. Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004.

HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2007.

HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, spol. s r. o., 2009.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. Praha: Nakladatelství Portál, 2005.

HENDRYCH, Dušan. Správní právo – Obecná část. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1994.

JEŘÁBEK, Martin a Sandra MAREŠOVÁ. Federální uspořádání. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010.

JEŘÁBEK, Martin a Helena ŠKOCHOVÁ. Zákonodárná moc. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010.

KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. Ostrava: Montanex, 2007.

KINDL, Milan a kol. Základy správního práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2006.

MATULA, Miloš. Teorie veřejné správy pro bakalářské studium. Havířov: Institut celoživotního vzdělávání Havířov, o. p. s., 2006.

PITROVÁ, Miroslava. Veřejná správa. In: JEŘÁBEK, Martin a kol. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 2010.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2009.

STADTGEMEINDE GMÜND. Das Rathaus in Gmünd. Gmünd: Berger Print GmbH, 2002.

STADTGEMEINDE GMÜND. Gmünd in Oberen Waldviertel. Gmünd: Berger Print, GmbH, 2010.

STADTGEMEINDE GMÜND. Gmünder Stadtnachrichten – Sonderausgabe. Gmünd: Stadtgemeinde Gmünd, 2014.

STEININGER, Barbara. Gemeinden. In: DACHS, Herbert a kol. Politik in Österreich. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2006.

TÁLOS, Emmerich. Das politische System in Österreich. Wien: Bundeskanzleramt, Bundespressdienst, 2000.

VERWALTUNGS-AKADEMIE DES BUNDES. Verwaltungsrecht. Wien: Verwaltungsakademie des Bundes, 2012.

Právní normativy

Spolková ústava Rakouska.

Spolkový ministerský zákon.

Zákon o obcích Dolního Rakouska.

Internetové zdroje

BUSINESSINFO.CZ. [online]. Praha: CzechTrade, ©1997–2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rakousko-zakladni-informace-o-teritoriu-19137.html>.

DAS RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. [online]. Vídeň: Úřad Spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/LrNo/LRNI_2013060/LRNI_2013060.pdf.

DAS RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. [online]. Vídeň: Úřad Spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20005610>.

GO17 – GMÜND LANDESAUSSTELLUNG 2014. [online]. Gmünd: Stadtgemeinde Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://go17.at/>.

HEALTHACROSS. [online]. Gmünd: Health across, ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.healthacross.eu/de/healthacross/home.html>.

HOSPODÁŘSKÝ PARK, A. S. [online]. České Velenice: Hospodářský park, a. s., ©2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.access.co.at/index.php?language=cz>.

MEINBEZIRK.AT. [online]. Gmünd: Bezirksblätter Gmünd, ©2002–2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.meinbezirk.at/gmuend/politik/jeder-abschied-ist-auch-ein-neuanfang-d771155.html>.

MĚSTO ČESKÉ VELENICE. [online]. České Velenice: Město České Velenice, ©2014 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.velenice.cz/?c=mesto&id=historie-města>.

MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/abteilung.aspx?bezirkonr=0&detailonr=219140317&menuonr=219140318>.

MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/sonderseite.aspx?menuonr=219157269&detailonr=219157269>.

MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/sonderseite.aspx?menuonr=219240420&detailonr=219240420>.

MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/wahl.aspx?bezirkonr=0&detailonr=221034441&menuonr=218858442>.

MĚSTO GMÜND. [online]. Gmünd: Městský úřad Gmünd, ©2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://gmuend.riskommunal.net/system/web/person.aspx?typ=211&bezirkonr=0&letter=ALLE&datum=06.05.2014&menuonr=218858437>.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/index.shtml>.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/WWER/BR/>.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY RAKOUSKÉHO PARLAMENTU. [online]. Vídeň: Rakouský parlament, ©2014 [2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/WWER/NR/>.

PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public>.

PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/content/32/Seite.320621.html>.

PORTÁL HELP.gv.at. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/content/99/Seite.991364.html>.

RADA EVROPSKÝCH OBCÍ A REGIONŮ. [online]. Brusel: Rada evropských obcí a regionů, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr.

RAKOUSKÁ LÉKAŘSKÁ KOMORA. [online]. Vídeň: Rakouská lékařská komora [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.aerztekammer.at/>.

RAKOUSKÁ MYSLIVECKÁ SDRUŽENÍ. [online]. Vídeň: Rakouská myslivecká sdružení, ©2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ljv.at/start.htm>.

RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/bmi_wahlen/.

RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/Kandidatur.aspx.

RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/start.aspx.

RAKOUSKÉ SPOLKOVÉ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Vídeň: Rakouské spolkové ministerstvo vnitra, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2013.

RAKOUSKÝ SVAZ MĚST. [online]. Vídeň: Rakouský svaz měst, ©2009 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.staedtebund.gv.at>.

RAKOUSKÝ SVAZ MĚST. [online]. Vídeň: Rakouský svaz měst, ©2009 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.staedtebund.gv.at/themenfelder/finanzen/finanzausgleich.html>.

RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=1&sm=3>.

RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Rakouská svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=1&sm=4>.

RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Vídeň: Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=2&sm=5>.

RAKOUSKÝ SVAZ OBCÍ. [online]. Vídeň: Rakouský svaz obcí, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.gemeindebund.at/content.php?m=3&sm=8#item42>.

RAKOUSKÝ ÚŘAD PRÁCE. [online]. Vídeň: Rakouský úřad práce, ©2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ams.at/>.

SLOVNÍK NEJČASTĚJI POUŽÍVANÝCH POJMŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ. [online]. Praha: Institut pro veřejnou správu, ©2008-2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://http://svs.institutpraha.cz>.

TRAUMRADLAND GMÜND/SÜDBÖHMEN. [online]. Gmünd: TraumRADLand Gmünd/Südböhmen, ©2013 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.traumradland.com/index.htm>.

ÚŘAD RAKOUSKÉHO SPOLKOVÉHO KANCLÉŘE. [online]. Vídeň: Úřad spolkového kancléře, ©2004–2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <https://www.bka.gv.at/site/4779/default.aspx>.

VÝBOR REGIONŮ. [online]. Brusel: Výbor regionů, ©2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://cor.europa.eu/cs/about/Pages/mission-statement.aspx>.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Počet poslanců ve Spolkové radě dle spolkových zemí

Tabulka č. 2: Počet členů v zemských sněmech v Rakousku a datum posledních voleb do zemských sněmů

Tabulka č. 3: Celkový počet okresních hejtmanství a magistrátů statutárních měst v Rakousku

Tabulka č. 4: Počet obcí v Rakousku v roce 2013

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Seznam spolkových ministerstev v Rakouské republice v německém jazyce

Příloha č. 2: Město Gmünd na historické pohlednici

Příloha č. 3: Městský úřad Gmünd

Příloha č. 4: Političtí představitelé města Gmünd – starosta a místostarostka

Příloha č. 5: Seznam městských zastupitelů ve městě Gmünd

Příloha č. 6: Dotazník pro politické představitele a pracovníky města Gmünd v českém jazyce

Příloha č. 7: Dotazník pro politické představitele a pracovníky města Gmünd v německém jazyce

Príloha č. 1: Seznam spolkových ministerstev v Rakouské republice v německém jazyce.

BUNDESGESETZBLATT

FÜR DIE REPUBLIK ÖSTERREICH

Jahrgang 2014	Ausgegeben am 17. Februar 2014	Teil I
11. Bundesgesetz:	Bundesministeriengesetz-Novelle 2014 (NR: GP XXV IA 81/A AB 20 S. 9. BR: 9131 AB 9135 S. 826.)	

11. Bundesgesetz, mit dem das Bundesministeriengesetz 1986 geändert wird (Bundesministeriengesetz-Novelle 2014)

Der Nationalrat hat beschlossen:

Das Bundesministeriengesetz 1986, BGBl. Nr. 76/1986, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 122/2013, wird wie folgt geändert:

1. § 1 Abs. 1 lautet:

„(1) Bundesministerien im Sinne des Art. 77 B-VG sind:

1. das Bundeskanzleramt,
2. das Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres,
3. das Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz,
4. das Bundesministerium für Bildung und Frauen,
5. das Bundesministerium für Familien und Jugend,
6. das Bundesministerium für Finanzen,
7. das Bundesministerium für Gesundheit,
8. das Bundesministerium für Inneres,
9. das Bundesministerium für Justiz,
10. das Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport,
11. das Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft,
12. das Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie,
13. das Bundesministerium für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft.“

2. In § 15 Abs. 1 (Einleitung) wird die Wortfolge „Bundesminister für europäische und internationale Angelegenheiten“ durch die Wortfolge „Bundesminister für Europa, Integration und Äußeres“ und die Wortfolge „Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten“ durch die Wortfolge „Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres“, in § 15 Abs. 2 und 3, in Teil 1 Z 2 der Anlage zu § 2 sowie in Abschnitt A Z 7, in der Überschrift des Abschnitts B und in Abschnitt L Z 16 und 17 des Teiles 2 der Anlage zu § 2 die Wortfolge „europäische und internationale Angelegenheiten“ durch die Wortfolge „Europa, Integration und Äußeres“ ersetzt.

3. Vor § 16 wird die Überschrift „Überleitung von Planstellen und Bediensteten“, vor § 17 die Überschrift „Zuständigkeitsänderungen“, vor § 17a die Überschrift „Inkrafttretens- und Übergangsbestimmungen zu Novellen“ und vor § 18 die Überschrift „Vollziehung“ eingefügt.

4. Dem § 17b wird folgender Abs. 26 angefügt:

„(26) Für das Inkrafttreten durch die Bundesministeriengesetz-Novelle 2014, BGBl. I Nr. 11/2014, neu gefasster oder eingefügter Bestimmungen, für das Außerkrafttreten durch dasselbe Bundesgesetz aufgehobener Teile dieses Bundesgesetzes sowie für den Übergang zur neuen Rechtslage gelten §§ 16 und 17 sowie die folgenden Bestimmungen:

1. § 1 Abs. 1, § 15, die Überschriften vor § 16, § 17, § 17a und § 18, Teil 1 Z 2 der Anlage zu § 2, Abschnitt A Z 1, 5 bis 7 und 13 bis 21, Abschnitt B, Abschnitt C Z 10, Abschnitt D (neu) und

www.ris.bka.gv.at

Zdroj:

https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2014_I_11/BGBLA_2014_I_11.pdf.

Příloha č. 2: Město Gmünd na historické pohlednici

Zdroj: Městský úřad Gmünd

Příloha č. 3: Městský úřad Gmünd

Zdroj: Vlastní fotografie.

Příloha č. 4: Političtí představitelé města Gmünd – starosta a místostarostka.

Starosta města Gmünd: Andreas Beer.

Místostarostka města Gmünd: Helga Rosenmayerová.

Zdroj:

<http://gmuend.riskommunal.net/system/web/person.aspx?bezirkonr=0&detailonr=219240161&menuonr=218858440>.

Příloha č. 5: Seznam městských zastupitelů ve městě Gmünd

Jméno zastupitele města	Politická strana
Andreas Berr	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Sonja Beerová	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Michael Bierbach	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Helmut Feiler	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Karl Ferus	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Thomas Gallistl	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Hubert Hauer	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Reinhard Langegger	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Thomas Miksch	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Hannelore Parnigoniová	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Christian Rupp	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Reinhold Schneider	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Gabriele Schwarzingerová	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Doris Tröstlová	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Günter Vogler	Sociálnědemokratická strana Rakouska
Alexander Berger	Rakouská lidová strana
Franz Breiteneder	Rakouská lidová strana
Franz Hoffmann	Rakouská lidová strana
Markus Lindner	Rakouská lidová strana
Kadryje Mörzinger	Rakouská lidová strana
Robert Opelka	Rakouská lidová strana
Martin Preis	Rakouská lidová strana
Helga Rosenmayerová	Rakouská lidová strana
Johannes Seidl	Rakouská lidová strana
Leo Schmidt	Rakouská lidová strana
Beatrix Skollová	Rakouská lidová strana
Jürgen Trsek	Rakouská lidová strana
Albert Scherzer	Svobodná strana Rakouska
Matthias Spindler	Svobodná strana Rakouska

Zdroj: <http://www.gmuend.at/system/web/sonderseite.aspx?menuonr=219820570&detailonr=219820570>.

**Příloha č. 6: Dotazník pro politické představitele a pracovníky města Gmünd
v českém jazyce.**

1. Pohlaví: Muž – Žena
2. Věk:
3. Na jaké pozici/funkci působíte?
4. Jak dlouho působíte v této funkci?
5. Proč jste si vybral/a práci ve veřejné správě?
6. Jaká byla motivace pro vstup do samosprávy? Čeho jste chtěl/a dosáhnout?
7. Splnila se Vaše očekávání?   Ano – Ne
8. Je potřeba pro Vaši funkci/pozici speciální odbornost (střední/vysoká škola)?
Ano – Ne
-   respektive uveďte, prosím, jaké máte vzdělání.
9. Mohl/a byste detailněji přiblížit Vaši funkci/pozici?
10. Jak se prolíná smíšený model veřejné správy v rámci fungování úřadu? Kde je vidět nejmarkantnější příklad?
11. Jak obecně funguje vztah mezi městským úřadem a okresním hejtmanstvím?

12. Je tento vztah vždy korektní nebo dochází ke třecím plochám? Dochází někdy ke kompetenčním sporům?
13. Zasáhla Vaše město reforma z roku 1962, která zapříčinila sloučení malých obcí? Ano – Ne
- pokud ano, jaké byly výhody/nevýhody
14. Myslíte si, že slučování malých obcí je opodstatněné? Ano – Ne
15. Jaká je volební účast ve městě? Nízká – Vysoká
- Proč myslíte, že to tak je?
16. Je Vaše město součástí nějakého sdružení či svazu obcí? Ano – Ne
- Pokud ano, uveďte, prosím, názvy a jejich význam pro město.
17. Má Vaše město partnerská města v České republice? Ano – Ne
- Pokud ano, uveďte, prosím, příklady spolupráce.

- Má Vaše město jiná partnerská města?
18. Jaké jsou základní finanční zdroje pro město?
19. Existují i nějaké mimořádné finanční zdroje? Ano – Ne
20. Využilo Vaše město čerpání dotací z EU? Ano – Ne
- Pokud ano, uveďte příklady projektů.

- Pokud ano, kdo má na starosti tuto agendu?

- Je pro Vaše město obtížné realizovat agendu, která souvisí s projektovým řízením v rámci EU?   Ano – Ne

- Je obtížné zajistit spolufinancování?   Ano – Ne

- Fungují nějaké projekty v rámci přeshraniční spolupráce?   Ano – Ne

- Pokud ano, uveďte, prosím, příklady.

Příloha č. 7: Dotazník pro představitele a pracovníky města Gmünd v německém jazyce.

1. Geschlecht: Männlich – Weiblich
2. Alter:
3. In welcher Position sind Sie tätig?
4. Wie lange arbeiten Sie in dieser Position?
5. Warum haben Sie diesen Beruf in der öffentlichen Verwaltung gewählt?
6. Was war die Motivation für den Start in der Selbstverwaltung? Was wollten Sie erreichen?
7. Haben sich Ihre Erwartungen (nicht) erfüllt? Ja – Nein
8. Ist für Ihre Position ein spezieller Bildungsweg erforderlich? Ja – Nein
- Bitte geben Sie respektive Ihre Ausbildung an:
9. Könnten Sie Ihre Funktion ausführlich erklären?
10. Wie überschneidet sich ein gemischtes Modell der öffentlichen Verwaltung (eigener und übertragener Wirkungsbereich) im Rahmen der Tätigkeit des Amtes? Wo kann man das markanteste Beispiel sehen?
11. Wie funktioniert die Beziehung zwischen dem Stadtamt und der Bezirkshauptmannschaft?

12. Ist diese Beziehung immer gut oder gibt es Reibungsflächen? Kann man manchmal Kompetenzauseinandersetzungen beobachten?
13. Hat die Gemeindegesetznovelle 1962 Ihre Stadt betroffen, die eine Vereinigung der kleinen Gemeinden verursacht hat? Ja – Nein
- Falls ja, nennen Sie bitte die Vorteile und Nachteile.
14. Denken Sie, dass die Vereinigung der kleinen Gemeinden begründet war? Ja – Nein
15. Wie ist die Wahlteilnahme in der Stadt? Niedrig – Hoch
- Was ist der Grund?
16. Wird Ihre Stadt in einem Bund vertreten? Ja – Nein
- Falls ja, führen Sie bitte den Namen und die Bedeutung für die Stadt an.
17. Hat Ihre Stadt Partnerstädte in der Tschechischen Republik? Ja – Nein
- Falls ja, geben Sie Beispiele der Zusammenarbeit an.
  - Hat Ihre Stadt andere Partnerstädte?
18. Was sind die finanziellen Ressourcen der Stadt?
19. Bestehen außerordentliche Ressourcen? Ja – Nein
20. Hat Ihre Stadt die EU-Dotationen ausgenutzt? Ja – Nein
- Falls ja, nennen Sie bitte die Beispiele der Projekte.

- Falls ja, wer trägt Sorge für die Agenda?

- Ist es für Ihre Stadt schwierig die Agenda zu realisieren, die mit der Projektführung im Rahmen der EU zusammenhängt? Ja – Nein

- Ist es schwierig die Mitfinanzierung zu sichern? Ja – Nein

- Verlaufen irgendwelche Projekte im Rahmen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit? Ja – Nein

- Falls ja, nennen Sie bitte die Beispiele.